

LİSANSÜSTÜ PROGRAMLAR ENSTİTÜSÜ

**ROMANTİK İLİŞKİLERDE PSİKOLOJİK ŞİDDET İLE
ANKSİYETE VE DEPRESYON ARASINDAKİ İLİŞKİDE
BENLİK SAYGISININ VE TOPLUMSAL CİNSİYET
ROLLERİ TUTUMUNUN ETKİSİ**

Ayça Aleyna SÖYLEMEZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İstanbul, Şubat 2023

**ROMANTİK İLİŞKİLERDE PSİKOLOJİK ŞİDDET İLE
ANKSİYETE VE DEPRESYON ARASINDAKİ İLİŞKİDE
BENLİK SAYGISININ VE TOPLUMSAL CİNSİYET
ROLLERİ TUTUMUNUN ETKİSİ**

Ayça Aleyna SÖYLEMEZ

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

YÜKSEK LİSANS TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. Ebru ŞALCIOĞLU

YÜKSEK LİSANS TEZ JÜRİSİ ÜYELERİ
Prof. Dr. Mansur BEYAZYÜREK
Dr. Öğr. Üyesi Betül ÇETİNTULUM HUYUT

ÖNSÖZ

Yüksek lisans eğitim süreci boyunca öğrettikleri ve paylaştıkları ile mesleğimi uygulamaya beni hazırlayan değerli hocam *Prof. Dr. Ebru ŞALCIOĞLU*'na tez araştırmama desteği ve hayatıma kattıkları için teşekkür ederim.

Eğitim sürecim boyunca hiçbir zaman desteğini esirgemeyen *Merve AKAR KANMAZ*'a ve öğrettikleri ile yolumu aydınlatan tüm Beykoz Üniversitesi öğretim üyesi ve elemanlarına teşekkür ederim.

Stresli zamanlarımda yanımda olan ve yol gösteren, kadınların deneyimleri ile çalışma heyecanını içime işleyen değerli hocam *Çiğdem KOŞE*'ye teşekkür ederim.

Bireysel deneyim araştırmalarına ilgimi başlatan ve bu alanda ilk deneyimleri elde etmemi sağlayan pek değerli lisans hocam *Prof. Serra MÜDERRİSOĞLU*'na teşekkür ederim.

Eğitimi aydınlatan ve kadınların kariyer sahibi olabilmemesinin önünü açan cumhuriyetimizin kurucusu *Mustafa Kemal ATATÜRK*'e;

Hayatımın her anında beni ve hayallerimi sonuna kadar destekleyen, sevgisini ve saygısını esirgemeyen *aileme*;

İlişkilerindeki deneyimlerini paylaşarak çalışmama katılan ve araştırmama destek olan tüm katılımcılara çok teşekkür ederim.

Ayça Aleyna SÖYLEMEZ

İSTANBUL, 2023

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	iii
ÖZET	vi
ABSTRACT	vii
KISALTMALAR	viii
ŞEKİL LİSTESİ	ix
TABLO LİSTESİ	x
1 GİRİŞ	1
1.1 ARAŞTIRMANIN AMACI	2
1.2 ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	2
1.3 ARAŞTIRMANIN ÖZGÜN DEĞERİ	2
1.4 ARAŞTIRMANIN SORULARI	3
1.5 ARAŞTIRMANIN HİPOTEZLERİ	3
1.6 ARAŞTIRMANIN KISITLILIKLARI	4
1.7 ARAŞTIRMANIN VARSAYIMLARI	4
2 YAPILAN ÇALIŞMALARDA DEĞİŞKENLERİN İKİLİ İLİŞKİLERİ	4
2.1 PSİKOLOJİK ŞİDDET İLE DEPRESYON-ANKSİYETE ARASINDAKİ İLİŞKİ	4
2.2 CİNSİYET ROLLERİ İLE DEPRESYON-ANKSİYETE ARASINDAKİ İLİŞKİ	5
2.2.1 TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ	5
2.2.2 CİNSİYET ROLLERİ TUTUMU VE DEPRESYON-ANKSİYETE İLİŞKİSİ	6
2.3 PSİKOLOJİK ŞİDDET İLE BENLİK SAYGISI ARASINDAKİ İLİŞKİ	6
2.4 BENLİK SAYGISI İLE DEPRESYON-ANKSİYETE İLİŞKİSİ	7
3 YÖNTEM	7
3.1 KATILIMCILAR	7
3.2 VERİ TOPLAMA ARAÇLARI	8
3.2.1 KİŞİSEL BİLGİ FORMU	8
3.2.2 YAKIN İLİŞKİLERDE PSİKOLOJİK ŞİDDET ÖLÇEĞİ (YİPŞÖ)	8
3.2.3 DEPRESYON, ANKSİYETE, STRES SKALASI (DASS)	9
3.2.4 TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ TUTUM ÖLÇEĞİ (TCRTÖ)	9
3.2.5 ROSENBERG BENLİK SAYGISI ENVANTERİ (BSE)	10
3.3 PROSEDÜR	11
3.3.1 VERİLERİN TOPLANMASI	11
3.3.2 VERİLERİN ANALİZİ	12
4 BULGULAR	12
4.1 DEMOGRAFİK BULGULAR	13
4.2 ÖLÇEKLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ	14

4.3 KORELASYON ANALİZİ BULGULARI.....	20
4.4 ARACILIK ANALİZİ BULGULARI.....	22
4.5 DÜZENLEYİCİ DEĞİŞKEN ANALİZİ BULGULARI	24
5 BULGULARIN DEĞERLENDİRİLMESİ, KISITLILIKLAR VE GELECEK ÇALIŞMALAR İÇİN ÖNERİLER 25	
5.1 BULGULARIN KLİNİK VE SOSYAL ÇALIŞMALARA YANSIMASI	28
KAYNAKÇA.....	31
EK A BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU	36
EK B ÖLÇEKLER	38
Ek B.1 Kişisel Bilgi Formu.....	38
Ek B.2 Yakın İlişkilerde Psikolojik Şiddet Ölçeği.....	39
Ek B.3 Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutum Ölçeği.....	47
Ek B.4 Depresyon, Anksiyete, Stres Skalası	51
ÖZGEÇMİŞ	54

ÖZET

ROMANTİK İLİŞKİLERDE PSİKOLOJİK ŞİDDET İLE ANKSİYETE VE DEPRESYON ARASINDAKİ İLİŞKİDE BENLİK SAYGISININ VE TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ TUTUMUNUN ETKİSİ

Bu araştırmada, kadınların romantik ilişkilerinde maruz bırakıldıkları psikolojik şiddet ile deneyimledikleri depresyon, anksiyete ve stres arasındaki ilişkide benlik saygılarının ve toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarının etkisi incelenmiştir. Araştırma, 18 yaş üstü üniversite öğrencisi kadınların katılımına açılmıştır ve 220 katılımcının cevapları analiz edilmiştir. Araştırma kapsamında katılımcılara; Kişisel Bilgi Formu, Yakın İlişkilerde Psikolojik Şiddet Ölçeği, Depresyon Anksiyete Stres Skalası, Benlik Saygısı Envanteri ve Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği verilmiştir. Bulgular SPSS-27 İstatistik Paketi kullanılarak analiz edilmiştir. Benlik saygısının, deneyimlenen psikolojik şiddet ile depresyon, anksiyete ve stres arasındaki ilişkide aracılığını test etmek için çoklu lineer regresyon analizi uygulanmıştır. Analiz sonucunda benlik saygısının kısmi aracılık etkisi olduğu bulunmuştur. Cinsiyet rolleri tutumunun, deneyimlenen psikolojik şiddet ile depresyon, anksiyete ve stres arasındaki ilişkide düzenleyici rolünü incelemek için çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Analiz sonucunda cinsiyet rolleri tutumunun anlamlı düzenleyici etkisi bulunmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Psikolojik şiddet, psikolojik sağlık, toplumsal cinsiyet, benlik saygısı

Tarih: Şubat, 2023

ABSTRACT

THE EFFECT OF SELF-ESTEEM AND GENDER ROLES APPROACH TO THE RELATION BETWEEN PSYCHOLOGICAL VIOLENCE IN ROMANTIC RELATIONSHIPS AND DEPRESSION AND ANXIETY

The study examined the effects of self-esteem and gender roles approach on the relationship between psychological violence that women were exposed to in their romantic relationships and depression, anxiety and stress. The study included 220 female university students above the age of 18. The participants filled out the following forms: Personal Information Form, Psychological Violence in Close Relationships, Depression Anxiety and Stress Scale, Rosenberg's Self-esteem Inventory, and Cultural Gender Roles Approach. The findings were analyzed using the SPSS-27 Statistics Package. Multiple regression analysis was conducted to examine the mediator role of self-esteem in the relationship between psychological violence and psychological health. The results showed that self-esteem has a partial mediation effect. Another multiple regression analysis was conducted to investigate the moderator role of gender roles approach in the relationship between psychological violence and psychological health. Gender roles approach did not have a moderation effect.

Keywords: Psychological violence, psychological health, gender roles, self-esteem

Date: February, 2023

KISALTMALAR

YİPŞÖ	: Yakın İlişkilerde Psikolojik Şiddet Ölçeği
TCRTÖ	: Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutum Ölçeği
DASS	: Depresyon, Anksiyete, Stres Skalası
BSE	: Benlik Saygısı Envanteri
DSÖ	: Dünya Sağlık Örgütü

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 4.4.1 Yakın İlişkilerde Deneyimlenen Psikolojik Şiddet ile Depresyon İlişkisinde Benlik Saygısının Aracılık Modeli	22
Şekil 4.4.2 Yakın İlişkilerde Deneyimlenen Psikolojik Şiddet ile Anksiyete İlişkisinde Benlik Saygısının Aracılık Modeli	23
Şekil 4.4.3 Yakın İlişkilerde Deneyimlenen Psikolojik Şiddet ile Stres İlişkisinde Benlik Saygısının Aracılık Modeli	24

TABLO LİSTESİ

Tablo 4.1.1 Demografik Değerlerin Frekans Analizi	13
Tablo 4.2.1 YİPŞÖ Maddelerinin Frekans Analizi	14
Tablo 4.2.2 Benlik Saygısı Envanteri Frekans Analizi	16
Tablo 4.2.3 Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği Frekans Analizi	17
Tablo 4.2.4 Depresyon, Anksiyete, Stres Skalası Frekans Analizi	20
Tablo 4.3.1 Ölçekler Arası Korelasyon Tablosu	21

1 GİRİŞ

Kadınların maruz bırakıldığı partner şiddeti konusu son yüzyılın en üstüne düşülen sosyal sorunlarından biridir. Şiddet, bir insan hakkı ihlali olmasının yanı sıra maruz bırakılan kişide birçok farklı sağlık sorununa da neden olmasından dolayı (Sanz-Barbero, Barón, Vives-Cases, 2019; Rees, Silove, Chey, Ivancic, Steel, Creamer, Teesson, Bryant, McFarlane, Mills, Slade, Carragher, O'Donnell ve Forbes, 2011; Heise, Ellsberg ve Gottmoeller, 2002) psikolojik ve toplumsal bir sorundur.

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) (2021), partner şiddetini üç ana başlığa ayırmıştır: fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddet. Dünya Sağlık Örgütü 2021 raporu ve yapılan araştırmalara (Sardinha, Maheu-Giroux, Stöckl, Meyer ve García-Moreno, 2022; Alhabib, Nur ve Jones, 2010; Bott, Guedes, Ruiz-Celis ve Mendoza, 2019) göre her üç kadından biri hayatında en az bir kez, güncel veya eski partneri tarafından fiziksel veya cinsel şiddete maruz bırakılmıştır. Psikolojik şiddet, fiziksel ve cinsel şiddete göre çok daha yaygın görülmektedir (Dillon, Hussain, Loxton ve Rahman, 2013). Çelik ve Kirca 2018'de yaptığı araştırmada, çocuk sahibi olamayan 423 kadın katılımcının yaş, eğitim ve çalışma bilgileri ile eşlerinin demografik bilgileri alınarak, kadınların ilişkilerinde maruz bırakıldıkları şiddeti “İnfertil Kadınların Şiddete Maruz Kalma Durumlarını Belirleme Ölçeği” ile incelemiştir. Katılımcıların beyanına dayanan bu araştırmanın sonuçları, kadınların en çok maruz bırakıldıkları şiddetin psikolojik şiddet olduğunu göstermektedir. Ankara'da sağlık hizmetlerine başvuran evli kadınlardan şiddet deneyimleri ile ilgili öz bildirim toplayarak yapılan bir başka araştırma da en yaygın görülen ev içi şiddetin psikolojik şiddet olduğunu göstermektedir (Akar, Aksakal, Demirel, Durukan ve Özkan, 2010). Psikolojik şiddet, şiddet uygulanan kişiyi manipüle eden, bu kişi üzerinde kontrol kurma amacı güden ve kısıtlayan davranış ve söylemleri içerir (Dünya Sağlık Örgütü, 2021; Cankardaş Nalbantçılar, 2018, s. 25-27).

Türkiye'de ev içi şiddet, flört şiddeti ve partner şiddeti konularında en çok erkeklerin kadınlara uyguladığı psikolojik şiddetin ön plana çıkmasından dolayı (Çelik ve Kirca, 2018; Akar vd, 2010;) bu araştırmada heteroseksüel (kadın-erkek) ilişkilerde kadınların deneyimlediği psikolojik şiddet incelenmiştir. Psikolojik şiddetin kadınlar üzerindeki etkileri ve bu etkiyi değiştiren cinsiyet rolleri tutumu ile benlik saygısı araştırılmıştır.

1.1 ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu tez çalışmasının amacı, kadınların erkekler ile romantik ilişkilerindeki psikolojik şiddet deneyimlerinin ve bu deneyimlerin kadınların iyi oluşu üzerindeki etkilerinin ve bu ilişkiye kadınların toplumsal cinsiyet rolleri tutumu ve benlik saygısı faktörlerinin etkisinin incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda, çalışmaya katılımcılarının romantik ilişkilerinde deneyimledikleri psikolojik şiddetin kadınların psikolojik sağlığına etkisinde toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarının düzenleyici rolü ve benlik saygısının aracılık rolü araştırılmıştır. Bu çalışma bulgularının, kadınların şiddet konusunda bilinçlendirilme ve kadınların güçlendirilme çalışmalarına yol göstermesi amaçlanmaktadır.

1.2 ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Psikolojik şiddet, en yaygın şiddet türüdür ve insanlar tarafından normal karşılanabilen söz ve davranışları içerir (Çelik ve Kirca, 2018; Dillon vd, 2013). Partner tarafından uygulanan psikolojik şiddetin kişinin iyi oluşuna etkilerinin (Sanz-Barbero vd, 2019; Estefan, Coulter ve VendeWeerd, 2016; Sultan, Khawaja & Kousir, 2016; Rees vd, 2011; Ali, Oatley & Toner, 1999) ciddiyeti düşünülünce, kadınların ilişkilerinde maruz bırakıldıkları psikolojik şiddeti incelemek önemli hale gelmiştir.

Kültürel yapılanmanın bir parçası olan cinsiyet rolleri tutumlarının şiddet bilinci üzerindeki etkileri ve şiddetten etkilenme düzeyine etkisi araştırmanın bir parçasıdır. Kadınların, cinsiyet rolleri tutumunun şiddetin onlar üzerindeki etkisini düzenleyen yönünün incelenmesi, kadınların şiddet konusunda eğitilip bilinçlendirilmesi için önem arz etmektedir. Bununla beraber, psikolojik şiddet kadınların psikolojik sağlığının yanında benlik saygılarını da etkilemektedir. Benlik saygısının şiddetten psikolojik olarak etkilenmedeki rolünü anlamak, kadınları güçlendiren çalışmalara yol göstermek için önemlidir.

Bu araştırma dünya literatüründeki çalışmalardan beslenerek sunacağı verilerle, kadınlarla şiddet alanında yapılan önleyici ve koruyucu çalışmalara yol gösterici olacaktır.

1.3 ARAŞTIRMANIN ÖZGÜN DEĞERİ

Literatürde psikolojik şiddet ile psikolojik sağlık arasındaki ilişkiyi inceleyen çok sayıda araştırma mevcuttur. Ancak benlik saygısının bu ilişkideki aracı rolünü inceleyen

Çalışma kısıtlıdır. Psikolojik şiddet ile benlik saygısı arasındaki ilişki ve benlik saygısı ile psikolojik sağlık arasındaki ilişki daha sık incelenen bir konudur. Bu araştırma, literatürdeki çalışmaları birleştiren bir aracılık modeli sunmaktadır.

Toplumsal cinsiyet rolleri tutumu ile psikolojik sağlık arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalar mevcuttur. Ancak psikolojik şiddetten psikolojik olarak etkilenme düzeyine toplumsal cinsiyet rolleri tutumunun etkisi yaygın bir şekilde ele alınan bir konu değildir. Cinsiyet rolleri tutumu, kùltürden kùltüre değişen bir yapıya sahip olacağından ve literatürde psikolojik şiddet ile cinsiyet rolleri tutumu arasındaki ilişkiye dair araştırmalar kısıtlı olduğundan, bu araştırma Türkiye’den bir örneklem sunarak ve toplumsal cinsiyet rolleri tutumunun psikolojik şiddet ile psikolojik sağlık arasındaki ilişkiye düzenleyici etkisini inceleyerek literatüre yenilik kazandırmaktadır.

Son olarak, çalışmanın romantik ilişkilerdeki psikolojik şiddet ve psikolojik sağlığa odaklanması, bu araştırmayı yalnızca kadınları kapsayan özel bir popùlasyonu incelediği için özgün kılmaktadır.

1.4 ARAşTIRMANIN SORULARI

1. Heteroseksüel romantik ilişkilerde kadınların maruz bırakıldıkları psikolojik şiddet ile kadınların depresyon-anksiyete deneyimleri arasında bir ilişki var mıdır?
2. Heteroseksüel romantik ilişkilerde kadınların maruz bırakıldıkları psikolojik şiddetin kadınlar üzerindeki psikolojik etkilerine kadınların benlik saygısının aracılık rolü var mıdır?
3. Heteroseksüel romantik ilişkilerde kadınların maruz bırakıldıkları psikolojik şiddetin kadınlar üzerindeki psikolojik etkilerine kadınların toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarının düzenleyici rolü var mıdır?

1.5 ARAşTIRMANIN HİPOTEZLERİ

Araştırma sorularından hareketle, bu çalışmada aşağıda bulunan hipotezler sınanmıştır.

H1: Heteroseksüel romantik ilişkilerde kadınların psikolojik şiddete uğraması ile depresyon-anksiyete deneyimleri arasında anlamlı pozitif bir ilişki vardır.

H2: Geleneksel cinsiyet rolleri tutumuna sahip kadınların romantik ilişkilerinde psikolojik şiddete maruz bırakılmaları ile depresyon-anksiyete deneyimlemeleri arasındaki ilişki, özgürlükçü cinsiyet rolleri tutumuna sahip kadınlara göre daha güçlüdür. H3: Heteroseksüel romantik ilişkide maruz kalınan psikolojik şiddet, ile anksiyete ve depresyon arasındaki ilişkide benlik saygısının aracı değişken rolü vardır.

1.6 ARAŞTIRMANIN KISITLILIKLARI

Araştırma çevrimiçi gönüllü katılım ile gerçekleşmiştir. Araştırma verilerinin çevrimiçi toplanması, katılımcılara ulaşmayı ve farklı demografik arka planlardan kişilerin katılımını kolaylaştırmıştır. Ancak katılımcıların soruları anlayarak ve içten yanıtladıklarına emin olmak mümkün olmamıştır. Soruları anlamadığı zaman araştırmacıya ulaşmak yerine çalışmayı yarıda kesen katılımcılar olmuştur. Bu durum veri toplama sürecini yavaşlatmıştır.

1.7 ARAŞTIRMANIN VARSAYIMLARI

1. Araştırmanın amacına uygun veri toplama araçları kullanıldığı varsayılmıştır.
2. Katılımcıların, anket ve ölçek sorularına içtenlikle ve soruları anlayarak yanıt verdiği varsayılmıştır.
3. Katılımcı örnekleminin, evreni temsil ettiği varsayılmıştır.

2 YAPILAN ÇALIŞMALARDA DEĞİŞKENLERİN İKİLİ İLİŞKİLERİ

Bu bölümde, yakın ilişkilerde psikolojik şiddet, toplumsal cinsiyet rolleri tutumu, benlik saygısı, depresyon ve anksiyete arasındaki ikili ilişkiler ele alınmıştır.

2.1 PSİKOLOJİK ŞİDDET İLE DEPRESYON-ANKSİYETE ARASINDAKİ İLİŞKİ

Kadınların, romantik ilişkilerinde maruz bırakıldıkları psikolojik şiddetin farklı psikolojik sorunların belirleyicisi olabileceği çeşitli çalışmalar ile desteklenmektedir (Estefan vd, 2016; Sultan vd, 2016; Ali vd, 1999). Şiddet gören kadınlarda değersizlik ve umutsuzluk düşüncesi ağır basmakta ve kadınlar depresyon deneyimlemektedir (Lambert, Benight, Wong ve Johnson, 2013). Yapılan araştırmalar, psikolojik şiddete maruz bırakılan kadınların şiddet görmeyen kadınlara oranla daha çok depresyon deneyimi aktardıklarını (Lagdon, Armour ve Stringer, 2014) ve deneyimlenen psikolojik şiddetin depresyon ile ilişkisinin deneyimlenen diğer travmatik ve şiddet

içerikli olaylar nedeniyle güçlendiğini (Godoy-Ruiz, Toner, Mason, Vidal ve McKenzie, 2015; Lagson vd, 2014) göstermektedir. Sistematik bir şekilde psikolojik şiddete maruz bırakılmanın, depresyonu ve anksiyeteyi artırabileceği aynı çalışmalar tarafından belirtilmektedir.

Anksiyete sorunları, psikolojik şiddetin yaygın bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Kadınlar, şiddete tekrar maruz bırakılma kaygısını, tekrarlayan tehlike endişesini sürekli olarak yaşarlar (Jordan, Campbell ve Follingstad, 2010). Psikolojik şiddete maruz bırakılan kadınlar, olası yeni şiddete karşı tetikte beklerler. Şiddet deneyimi farklı anksiyete problemleri için risk faktörüdür (DSM-5). Yapılan araştırmalar, psikolojik şiddet deneyimi ile travma sonrası stres bozukluğu (Jordan vd, 2010), panik bozukluk ve genel anksiyete problemleri (Lambert vd, 2013) arasında güçlü ilişki bulmuştur.

2.2 CİNSİYET ROLLERİ İLE DEPRESYON-ANKSİYETE ARASINDAKİ İLİŞKİ

2.2.1 Toplumsal Cinsiyet Roller

Her toplum kadın ve erkeğe belli davranışları uygun görür. Cinsiyet rolleri; toplumların, kişinin biyolojik cinsiyetine (kadın ya da erkek bedenine sahip olmasına) göre ona atfettiği roller, sorumluluklar ve davranışlardır (Cotter, Hermesen ve Vanneman, 2011). Cinsiyet rolleri kadın ve erkeğe atfettiği özellikler ile cinsiyet eşitsizliğine neden olur (Heise, Greene, Opper, Stavropoulov, Harper, Nascimento, Zewdie, Darmstadt, Hawkes, Henry, Heymann, Klugman, Levine, Raj, ve Gupta, 2019).

Toplumsal cinsiyet rolleri genellikle kadınları doğum yapmaları, anne olmaları ve bakım veren rolleri ile tanımlar (Cotter vd, 2011; Collins, 2011). Bu nedenle, kadınların sosyal düzende kurdukları ilişkiler ve kariyerleri ile ilgili kurallar koyar. Diğer yandan, erkekler maddi ve fiziksel gücü temsil eder biçimde tanımlanır (Cotter vd, 2011; Zeyneloğlu ve Terzioğlu, 2011). Bu sebeple erkeklere düşen roller daha korumacı ve lider vasıflara hizmet eder. Kadın ve erkek arasındaki bu ayrım bazı konularda kadını bazı konularda ise erkeği yücelterek bir cinsiyet ayrımına neden olur. Kadını daha geri planda tutarak erkeği yücelten, kadın ve erkeğin fiziksel ve biyolojik yapısına göre ona atfedilen rolleri benimseyen insanlar geleneksel cinsiyet rolleri tutumu olan kişiler olarak değerlendirilir; atfedilen cinsiyet rollerini benimsemeyen insanlar ise modern cinsiyet rolleri tutumu olan kişiler olarak değerlendirilir (Zeyneloğlu ve Terzioğlu, 2011). Bu

kişiler, biyolojik cinsiyete göre hak ve sorumlulukların değişmediğini, kadın ve erkeğin aynı haklara sahip eşit insanlar olduğunu savunur.

2.2.2 Cinsiyet Rollerı Tutumu Ve Depresyon-Anksiyete İlişkisi

Toplumsal cinsiyet rolleri, cinsiyet eşitsizliğine neden olarak kadınların, geleneksel cinsiyet rolleri yapılanması olan toplumlarda daha çok depresyon ve anksiyete deneyimlemesine yol açmaktadır (Heise vd, 2019).

Kişinin psikolojik iyilik hali ve cinsiyet rolleri tutumu arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalarda Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Teorisi (Ambivalent Sexism Theory) sıklıkla ele alınmaktadır. Çelişik duygulu cinsiyetçilik temelde iki alt başlığa sahiptir: yardımsever cinsiyetçilik ve saldırgan cinsiyetçilik. Yardımsever cinsiyetçilik, kadınların toplum tarafından belirlenen cinsiyet rollerinin dışına çıkmasına olumlu bakar ve erkek ancak kadın korunma talep ettiğinde kadını koruyacak bir konumdadır. Diğer yandan saldırgan cinsiyetçilik tutumu, kadınların toplumsal cinsiyet rolleri dışında hareket etmesini kabul etmez (Hammond & Sibley, 2011). Yardımsever cinsiyetçi tutumu olan kadınların psikolojik iyilik halleri saldırgan tutumdaki kişilere göre daha yüksektir (Connelly & Heasacker, 2012; Hammond & Sibley, 2011). Bahsi geçen çalışmalar, yardımsever cinsiyetçiliğin sistem kabulünü azaltarak iyilik halini sağladığını da göstermektedir.

Zeyneloğlu ve Terzioğlu (2011) çalışmalarında geleneksel cinsiyet rollerini kabul edenler (salırgan cinsiyetçilik ve yardımsever cinsiyetçilikte kadını korunmaya muhtaç gören düşüncayı kabul edenler) ve modern cinsiyet rolü tutumu olanlar (kadının toplumsal cinsiyet rolleri dışına çıkmasını uygun görenler) olarak katılımcıları cinsiyet rolleri tutumlarına göre iki gruba ayırmışlardır. Bu araştırmada, kadınların toplumsal cinsiyet rolleri tutumunun psikolojik şiddet sonucunda deneyimlenen depresyon ve anksiyeteye etkisini incelemek için Zeyneloğlu ve Terzioğlu (2011)'nın Türkçe geçerlilik güvenilirlik çalışmasını yaptığı Toplumsal Cinsiyet Rollerı Tutum Ölçeği (TCRTÖ) kullanılmıştır.

2.3 PSİKOLOJİK ŞİDDET İLE BENLİK SAYGISI ARASIDAKİ İLİŞKİ

1994'te Aguilar ve Nightingale'in çalışması, benlik saygısında anlamlı düşüşe neden olan tek şiddet türünün psikolojik/kontrolcü şiddet olduğunu göstermektedir. Psikolojik şiddetin psikolojik iyi oluşa olumsuz etkisinde benlik saygısının aracı rolü

farklı çalışmalarda incelenmiştir (Chen ve Qin, 2020; Finzi-Dottan ve Karu, 2006) ve benlik saygısının aracı etkisi gösterilmiştir.

Abadi, Ghazinour, Nojomi ve Richter'ın 2012'de hamile kadınların ev içinde gördükleri şiddeti incelediği çalışmada, sözlü psikolojik şiddetin benlik saygını düşürdüğü göstermektedir. Symonds'ın 2010'da yayınlanan çalışması şiddete maruz bırakılmanın benlik saygısını düşürdüğünü desteklemektedir.

2.4 BENLİK SAYGISI İLE DEPRESYON-ANKSİYETE İLİŞKİSİ

Sowislo ve Orth'un 2012'de yayımlanan meta-analiz çalışmasına göre; benlik saygısı ile depresyon-anksiyete arasındaki ilişkinin şekline dair net bilgi olmamakla beraber, aralarında pozitif yönlü bir ilişki bulunmaktadır. Savunmasızlık (vulnerability) modeli, düşük benlik saygısını depresyon ve anksiyete için risk faktörü olarak görürken, Yara İzi (scar) modeli benlik saygısındaki düşüklüğü depresyon ve anksiyetenin sonucu olarak açıklar (Manna, Falgares, Ingoglia, Como, ve De Santis, 2016). Literatürdeki bulgulara dayanarak bu araştırma kapsamında benlik saygısının psikolojik şiddet ile depresyon ve anksiyete arasındaki ilişkiye aracılık rolü incelenmiştir.

3 YÖNTEM

Yöntem bölümünde çalışmanın katılımcıları, kullanılan ölçek ve formlar, veri toplama ve analizi ile ilgili bilgiler verilmiştir.

3.1 KATILIMCILAR

Araştırmanın evreni Türkiye'de üniversite öğrencisi olan (önlisans, lisans, yüksek lisans ve doktora) 18 yaş üstündeki kadınlardır. Çalışmanın heteroseksüel ilişki deneyimlerini araştırma amacından dolayı, bu tez çalışmasında en az bir ay süren heteroseksüel ilişki deneyimi olan, 18 yaş üstü, üniversite öğrencisi kadınlar örneklemini oluşturmuştur. Örneklem sayısı G-Power analizi yapılarak 209 kişi olarak belirlenmiştir. Belirlenen örneklem doğrultusunda 233 katılımcıdan veri toplanmış, 220 katılımcının verileri analize uygun görülmüştür. Çalışmaya katılıp üniversite öğrencisi olmayan 3, eğitim bilgisini net paylaşmayan 2 kişinin ve ilişki süresi bilgisi net olmayan 8 kişinin verileri analize dahil edilmemiştir. Katılımcılara, veri dağılımının rastgele örnekleme yakın olması için Instagram reklamları ile ulaşılmıştır.

3.2 VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Bu araştırmada kişisel bilgi formu, Yakın İlişkilerde Psikolojik Şiddet Ölçeği, Depresyon-Anksiyete-Stres Skalası, Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği ve Rosenberg Benlik Saygısı Envanteri Benlik Saygısı alt testi kullanılmıştır. Kullanılan form ve ölçekler öz bildirim dayalı cevapları içerir. Katılımcıların dürüstlük ve dikkatle soruları yanıtladığı varsayılmıştır.

3.2.1 Kişisel Bilgi Formu

Katılımcıların demografik (yaş, eğitim ve çalışma durumu) ve ilişkileri (güncel ilişki-eski ilişki için cevaplama durumu, ilişkinin tanımı, ilişkinin süresi, ilişkinin ne zaman bittiği, ilişkide beraber geçirilen zaman) ile ilgili 8 sorudan oluşan formdur.

3.2.2 Yakın İlişkilerde Psikolojik Şiddet Ölçeği (YİPŞÖ)

Şalcıoğlu ile Cankardaş Nalbantçıların 2018 yılında geliştirdiği Yakın İlişkilerde Psikolojik Şiddet Ölçeği 69 maddeden oluşmaktadır. Araştırma kapsamında, literatürde bulunan ve psikolojik şiddeti ölçen on altı farklı ölçek maddelerinden bir havuz oluşturulmuştur. Madde havuzundan çıkarılacak sorular belirlenirken, sonuç ölçeğin evli, sevgili, flört dönemindeki tüm ilişkileri kapsayan bir yapıda olması hedeflenmiştir. Ölçek, psikolojik şiddet davranışını deneyimleme sıklığına göre altılı Likert tipi sorulardan oluşmaktadır: *hiçbir zaman, sadece 1-2 kez, ayda 1-2, haftada 1-2, haftada 3-4, hemen hemen her gün*. İlişki boyunca, belirtilen şiddet davranışlarının görülme sıklığına göre cevap verilmesi istenmiştir. Hiçbir zaman cevabı 0 puan, hemen hemen her gün cevabı 5 puan olacak şekilde cevaplar puanlanmıştır. Ölçekten elde edilen puan yükseldikçe, şiddet görme sıklığı artmaktadır. YİPŞÖ'nün faktör yapısı Principal-Axis Faktör analizi, Promax rotasyon ile incelenmiştir. Ölçek faktör analizi sonunda belirlenen 8 alt boyuttan oluşmaktadır (Cankardaş Nalbantçıları, 2018):

1. *Fiziksel ve duygusal ihtiyaçların ihmal* (18 maddeden oluşmaktadır.)
2. *Zarar vermeye yönelik korku yaratan tehditler* (11 maddeden oluşmaktadır.)
3. *Özgürlüğü kısıtlama/kıskançlık* (9 maddeden oluşmaktadır.)
4. *Aşağılayıcı muamele* (12 maddeden oluşmaktadır.)
5. *Tartışma sırasındaki korkutucu, zarar vermeye yönelik tehditler* (6 maddeden oluşmaktadır.)
6. *Güven sarsıcı davranışlar* (3 maddeden oluşmaktadır.)

7. *Suçlama* (7 maddeden oluşmaktadır.)
8. *Delirdiğine inandırılma* (3 maddeden oluşmaktadır.)

Bu araştırma kapsamında, psikolojik şiddet bütün olarak değerlendirilmiş ve her alt boyut için ayrı analiz yapılmamıştır.

Araştırmada, YİPŞÖ maddelerinin güvenilirliği test edilmiş ve ölçek maddelerinin maddeler arası toplam güvenilirliği sağlanmıştır (Cronbach $\alpha=.98$).

3.2.3 Depresyon, Anksiyete, Stres Skalası (DASS)

Katılımcıların, psikolojik sağlığını incelemek amacıyla Akın ve Çetin'in 2007 yılında, Bilgel ve Bayram'ın 2010 yılında Türkçe formunun geçerlilik ve güvenirlik çalışmasını yaptığı 42 maddelik DASS kullanılmıştır. Katılımcılardan, ölçek sorularındaki deneyimleri son bir hafta içerisinde ne sıklıkla deneyimlediklerini seçmeleri istenmiştir. Ölçek soruları dört seçenekli Likert tipindedir: *hiçbir zaman, bazen ve ara sıra, oldukça sık, her zaman*. Ölçek sorularının 14'ü depresyonu, 14'ü anksiyeteyi ve 14'ü stresi ölçmektedir. Ölçekteki her bir ifadeye verilen cevap 0 (hiçbir zaman), 1 (bazen ve ara sıra), 2 (oldukça sık) ve 3 (her zaman) şeklinde puanlanmaktadır. Her bir alt ölçek için değer aralığı 0-42 puandır. Ölçeğin geneli için değer aralığı 0-126 puandır. Kişinin aldığı puanın yüksek olması, belirtilen sıkıntılara sahip olduğunu işaret etmektedir (Bilgel ve Bayram, 2010; Akın ve Çetin, 2007).

Depresyon, anksiyete ve stres alt boyutlarının puanlanmasında Kılınç'ın (2020) çalışması referans alınmıştır. Her alt boyut için sıkıntı düzeyi normal, hafif, orta, ileri ve çok ileri olarak 5 grupta değerlendirilmiştir. Depresyon için puan dağılımı; normal (0-9), hafif (10-13), orta (14-20), ileri (21-27) ve çok ileri (28 ve üstü) şeklindedir. Anksiyete alt boyutu için puanlama; normal (0-7), hafif (8-9), orta (10-14), ileri (15-19) ve çok ileri (20 ve üstü) şeklindedir. Stres alt boyutunun puanlaması, normal (0-14), hafif (15-18), orta (19-25), ileri (26-33) ve çok ileri (34 ve üstü) şeklindedir.

Bu araştırma kapsamında DASS maddelerinin güvenirlik değeri Cronbach $\alpha=.97$ bulunmuştur. Depresyon alt boyutu $\alpha=.95$, anksiyete alt boyutu $\alpha=.91$ ve stres alt boyutu $\alpha=.92$ ile yeterli güvenirlik oranını sağlamıştır.

3.2.4 Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ)

TCRTÖ, Zeyneloğlu tarafından 2008 yılında geliştirilmiştir. Zeyneloğlu ve Terzioğlu (2011)'nin TCRTÖ geçerlik güvenirlik çalışmasına göre, ölçek maddeleri

arasında anlamlı farklılık vardır ($p<.01$) ve ölçeğin toplam iç güvenilirlik kat sayısı .92'dir. TCRTÖ'nün geçerlilik ve güvenilirliği üniversite öğrencilerinin katılımı ile test edilmiştir. Araştırma sonucunda geliştirilen TCRTÖ'nün Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin cinsiyet rolleri tutumunu açıklamada güvenilir ve geçerli bir ölçek olduğu ortaya konmuştur.

TCRTÖ, beşli Likert tipi 38 cümleden oluşan bir ölçektir. Ölçekte her bir cümle cinsiyet rolleri ile ilgili bir tutumu ifade etmektedir. Katılımcılar, bu cümlelere ne kadar katıldıklarını *kesinlikle katılmıyorum*, *katılmıyorum*, *kararsızım*, *katılıyorum*, *kesinlikle katılıyorum* cevaplarından birini işaretleyerek belirtmektedir.

Ölçek beş alt boyuttan oluşmaktadır: *eşitlikçi cinsiyet rolü*, *kadın cinsiyet rolü*, *evlilikte cinsiyet rolü*, *geleneksel cinsiyet rolü* ve *erkek cinsiyet rolü*. Eşitlikçi cinsiyet rolü alt boyutu 8, kadın cinsiyet rolü alt boyutu 8, evlilikte cinsiyet rolü alt boyutu 8, geleneksel cinsiyet rolü alt boyutu 8 ve erkek cinsiyet rolü alt boyutu 6 maddeden oluşmaktadır. 38 maddeden 26'sı geleneksel cinsiyet rolleri tutumunu göstermektedir. Bu maddeler için kesinlikle katılmıyorum cevabı 5 puan, katılmıyorum cevabı 4 puan, kararsızım cevabı 3 puan, katılıyorum cevabı 2 puan ve kesinlikle katılıyorum cevabı 1 puan olarak değerlendirilmektedir. Kalan 12 madde modern cinsiyet rolleri tutumunu yansıtmaktadır. Bu maddelerin cevapları kesinlikle katılıyorum 5, katılıyorum 4, kararsızım 3, katılmıyorum 2 ve kesinlikle katılmıyorum 1 puan şeklinde değerlendirilmektedir. Ölçekte toplam en az 38 en fazla 190 puan alınmaktadır. Puan toplamı 95 ve üzeri olan katılımcı eşitlikçi cinsiyet rolleri tutumu olduğu yönünde değerlendirilirken, puan toplamının 95 altında olması katılımcının geleneksel cinsiyet rolleri tutumu olduğunu göstermektedir.

Bu tez araştırma kapsamında TCRTÖ maddelerinin güvenilirliği test edilmiş ve Cronbach α değeri .93 bulunmuştur. TCRTÖ'nün her alt boyutu için güvenilirlik analizi yapılmıştır. Eşitlikçi roller alt boyut için $\alpha=.75$, kadın rolü alt boyutu için $\alpha=.76$, evlilikte roller alt boyutu için $\alpha=.76$, geleneksel cinsiyet rolleri alt boyutu için $\alpha=.81$ ve erkek rolü alt boyutu için $\alpha=.77$ bulunmuştur.

3.2.5 Rosenberg Benlik Saygısı Envanteri (BSE)

Kadınların ilişkilerinde deneyimledikleri psikolojik şiddet ile psikolojik sağlıkları arasındaki ilişkiye benlik saygısının aracı etkisini incelemek için Rosenberg'in 1979 yılında geliştirdiği BSE'nin 10 cümlelik Benlik Saygısı alt testi kullanılmıştır.

Katılımcılardan ölçekteki her bir cümlenin kendileri için ne kadar doğru olduğunu belirtmeleri istenmiştir. Cümleye verilecek cevaplar: *çok doğru, doğru, yanlış, çok yanlış* şeklindedir.

Her bir madde için şıkların puan değerleri farklılık göstermektedir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 0 ve en yüksek puan 6'dır. 0-1 puan yüksek benlik saygısını, 2-4 puan orta düzey benlik saygısını ve 5-6 puan düşük benlik saygısını göstermektedir. Birinci madde için "yanlış" cevabı .17 puan, "çok yanlış" cevabı .34 puan değerindedir. İkinci madde için "yanlış" cevabı .16 puan, "çok yanlış" cevabı .33 puandır. Üçüncü madde için "çok doğru" cevabı .17 puan, "doğru" cevabı .33 puandır. Dördüncü ve beşinci maddeler için "yanlış" cevabı .25, "çok yanlış" cevabı .50 puandır. Altıncı ve yedinci maddeler için "yanlış" cevabı .50, "çok yanlış" cevabı 1 puandır. Sekizinci madde için "çok doğru" cevabı 1 puan, "doğru" cevabı .50 puandır. Dokuzuncu ve onuncu maddeler için "çok doğru" cevabı .50, "doğru" cevabı .25 puandır. Puan değeri belirtilmeyen cevaplar 0 puandır. Bu puan dağılımına göre katılımcıların toplam BSE puanları hesaplanarak analiz edilmiştir.

Ölçek maddelerinin beşi olumlu, beşi olumsuz ifadedir. Olumsuz ifade olan üçüncü, beşinci, sekizinci, dokuzuncu ve onuncu maddeler ters kodlanarak güvenilirlik analizi uygulanmıştır. Cronbach α değeri .90 bulunmuştur.

3.3 PROSEDÜR

3.3.1 Verilerin Toplanması

Beykoz Üniversitesi'nden etik kurul onayı alındıktan sonra 1 Aralık 2022 tarihi ile 21 Aralık 2022 tarihi arasında veri toplanmıştır.

Veri toplamak için Google Forms anketi hazırlanmıştır. Ankette ilk olarak katılımcı bilgilendirme formu yer almıştır. Bilgilendirme formunu okuyup onaylayanlar çalışmaya katılmıştır. Katılımcıların istediklerinde çalışmayı yarıda bırakma hakkı korunmuştur. Araştırmada psikolojik şiddet deneyimleri sorulduğu için, katılımcıların ihtiyaç duyması haline Beykoz Üniversitesi psikolojik danışmanlık hizmetinden ücretsiz faydalanabilecekleri bildirilmiş ve araştırmacının iletişim bilgisi paylaşılmıştır.

Katılımcılar çalışmaya katılmaya onay verdikten sonra sırasıyla kişisel bilgi formu, Yakın İlişkilerde Psikolojik Şiddet Ölçeği, Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği, Benlik Saygısı Envanteri Benlik Saygısı alt testi ve Depresyon, Anksiyete, Stres

Skalasını doldurmuştur. Çalışma sonunda araştırmacının iletişim bilgileri tekrardan gösterilmiştir.

3.3.2 Verilerin Analizi

Toplanan veriler IBM SPSS Statistics 27 programına girilerek analiz edilmiştir. Katılımcıların demografik dağılımını incelemek için betimleyici analiz uygulanmış ve sonuçlar tabloleştirilmiştir. 220 katılımcının verileri analiz edilmiştir. Uç değerler, sosyal bilimler araştırması kapsamında önemli bilgi içerdiği düşünülerek analizden çıkarılmamıştır.

Katılımcıların kişisel bilgileri betimsel analiz ile incelenmiştir. Tüm ölçeklerin güvenilirlik katsayıları, bu çalışma kapsamında incelenmiştir. Her bir form için normal dağılım testleri yapılmıştır. BSE ve DASS verileri normal dağılım göstermektedir. BSE toplam puan dağılımları Skewness ve Kurtosis değerleri ± 2 aralığındadır. DASS'ın tüm alt boyutları ve toplam puan dağılımı, normal dağılım için gerekli ± 2 çarpıklık ve basıklık aralığına girmektedir. YİPŞÖ ve TCRTÖ yanıtları normal dağılım göstermediğinden parametrik olmayan korelasyon analizi kullanılmıştır. Cohen (1988) korelasyon katsayısına göre .29 ve altı değerler düşük korelasyonu, .30 ile .49 arası değerler orta düzey korelasyonu ve .50 üstü değerler yüksek korelasyonu göstermektedir. Değerlerin pozitif olması aynı yönlü ilişkiyi, negatif olması ters yönlü ilişkiyi göstermektedir. Normal dağılım olmadığından uygulanan aracılık ve düzenleyici analizlerde şans eseri bulguyu test etmek için 1000 gruplu bootstrap yöntemi ile çoklu regresyon analizi gerçekleştirilmiştir (Gürbüz ve Bayık, 2021; Ng ve Lin, 2016).

İlişkide deneyimlenen psikolojik şiddet sıklığı ile depresyon, anksiyete ve stres arasındaki ilişki korelasyon analizi ile incelenmiştir. Ardından psikolojik şiddet ile psikolojik sağlık arasındaki ilişkide benlik saygısının aracı rolünü incelemek için çoklu doğrusal regresyon analizi uygulanmıştır. Psikolojik şiddet ile psikolojik sağlık arasındaki ilişkide toplumsal cinsiyet rolleri tutumunun düzenleyici rolünü incelemek için çoklu doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır.

4 BULGULAR

Katılımcıların demografik dağılımı ve hipotez testlerinin sonucu bu bölümde tablolar ve modeller ile açıklanmıştır.

4.1 DEMOGRAFİK BULGULAR

Araştırma katılımcılarının tamamı üniversite öğrencisi kadınlardır. Katılımcıların ortalama yaşı 23.60 (SS=5.10)'tır. Katılımcıların ilişki sürelerinin ortalaması 28.32 (SS=33,52) aydır. Katılımcı verileri yaş ve ilişki süreleri açısından normal dağılım göstermemektedir. Katılımcıların ay-yıl şeklinde belirttiği ilişki süreleri ay cinsine çevrilerek gruplanmıştır: 1-12 ay, 13-24 ay, 25-36 ay, 37-48 ay, 49 ay ve üstü. İlişki durumunu flört, birlikte yaşamak ve sevgili olarak belirtenler sevgili başlığı altında; sözlü, nişanlı, evli olarak belirtenler evli başlığı altında toplanmıştır. Katılımcıların kişisel bilgilerine göre dağılımı Tablo 4.1.1'de verilmiştir.

Tablo 4.1.1 Demografik Değerlerin Frekans Analizi

Ölçek	Grup	Frekans	Yüzde
Yaş	18-22	120	54.5
	23-27	70	31.8
	28-32	16	7.3
	33-37	7	3.2
	38 ve üstü	7	3.2
Eğitim	Doktora	4	1.8
	Yüksek lisans	42	19.1
	Lisans	148	67.3
	Ön lisans	26	11.8
Çalışma	Çalışıyorum	75	34.1
	Çalışmıyorum	145	65.9
Değerlendirilen İlişki	Güncel	166	75.5
	Eski	54	24.5
İlişki Durumu	Evli	30	13.6
	Sevgili	190	86.4
İlişki Süresi	1-12 ay	100	45.5
	13-24 ay	41	18.6
	25-36 ay	30	13.6
	37-48 ay	10	4.5
	49 ay ve daha fazla	39	17.7
Görüşme Sıklığı	Haftada 1 kez veya daha az	51	23.2
	Haftada 2-3 kez	59	26.8
	Haftada 4-5 kez	49	22.3
	Haftada 6-7 kez	61	27.7
Toplam		220	100

4.2 ÖLÇEKLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

YİPŞÖ maddelerine verilen cevapların dağılımı Tablo 4.2.1’de gösterilmiştir. Cevaplar, şiddeti hiç deneyimlemeyenler, sadece 1-2 defa deneyimleyenler, ayda 1-2 deneyimleyenler ve haftada en az bir kere şiddet görenler olarak gruplanmıştır.

Tablo 4.2.1 YİPŞÖ Maddelerinin Frekans Analizi

	Hiçbir zaman	Sadece 1-2 defa	Ayda 1-2 defa	Haftada 1 veya daha fazla
Madde	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
1. Anlaşamadığımızda yanımdan gitmesi.	134 (60.9)	64 (29.1)	12 (5.5)	10 (4.5)
2. İntihar etmekle tehdit etmesi.	198 (90)	14 (6.4)	2 (0.9)	6 (2.7)
3. Duygularımın mantıksız ya da deli saçması olduğunu söylemesi.	116 (52.7)	59 (26.8)	22 (10.0)	23 (10.5)
4. Hastalandığımda ihtiyaçlarımı görmemesi.	151 (68.6)	42 (19.1)	13 (5.9)	14 (6.4)
5. Çevremdekileri küçümsemesi.	139 (63.2)	48 (21.8)	15 (6.8)	18 (8.2)
6. Sorun konuşurken konuyu değiştirmesi.	111 (50.5)	51 (23.2)	26 (11.8)	32 (14.5)
7. Konuşurken beni susturması, dinlememesi.	132 (60.0)	51 (23.2)	14 (6.4)	23 (10.5)
8. Başkasıyla ilişki yaşamakla tehdit etmesi.	198 (90.0)	14 (6.4)	6 (2.7)	2 (0.9)
9. Çevreme sorarak ve telefonumu inceleyerek beni kontrol etmesi.	145 (65.9)	31 (14.1)	18 (8.2)	26 (11.8)
10. Duygularımı anlatmama izin vermemesi.	160 (72.7)	29 (13.2)	15 (6.8)	16 (7.3)
11. Konuşurken beni eleştirmesi, alay etmesi.	129 (58.6)	48 (21.8)	16 (7.3)	27 (12.3)
12. Başkasının yanında beni eleştirmesi, alay etmesi.	192 (87.3)	15 (6.8)	5 (2.3)	8 (3.6)
13. Ona muhtaç olduğumu söylemesi.	193 (87.7)	13 (5.9)	3 (1.4)	11 (5.0)
14. Bana isimler takması.	197 (89.5)	10 (4.5)	7 (3.2)	6 (2.7)
15. Görünüşümü aşağılaması.	192 (87.3)	18 (8.2)	2 (0.9)	8 (3.6)
16. Canımı yakmakla tehdit etmesi.	207 (94.1)	9 (4.1)	0	4 (1.8)
17. İyi partner olmadığımı söylemesi.	177 (80.5)	24 (10.9)	8 (3.6)	11 (5.0)
18. Değerli gördüğüm şeyleri aşağılaması.	170 (77.3)	25 (11.4)	10 (4.5)	15 (6.8)
19. Başka erkekler görüşme izin vermemesi.	128 (58.2)	42 (19.1)	22 (10.0)	28 (12.7)
20. Zekâmı küçümsemesi.	170 (77.3)	28 (12.7)	11 (5.0)	11 (5.0)
21. Önümde eşyalara zarar vermesi.	172 (78.2)	29 (13.2)	7 (3.2)	12 (5.5)
22. Tek olduğum zamanı sorgulaması.	168 (76.4)	27 (12.3)	5 (2.3)	20 (9.1)
23. Özelimi başkasına açmakla tehdit etmesi.	211 (95.9)	5 (2.3)	2 (0.9)	2 (0.9)
24. Beni çevreme şikayet etmesi.	193 (87.7)	17 (7.7)	3 (1.4)	7 (3.2)
25. Onunla ilgilenmemekle suçlaması.	116 (52.7)	53 (24.1)	28 (12.7)	23 (10.5)

	Hiçbir zaman	Sadece 1-2 defa	Ayda 1-2 defa	Haftada 1 veya daha fazla
Madde	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
28. Vurmakla tehdit etmesi.	206 (93.6)	6 (2.7)	3 (1.4)	5 (2.3)
29. Değersiz olduğumu söylemesi.	202 (91.8)	8 (3.6)	4 (1.8)	6 (2.7)
30. Öldürmekle tehdit etmesi.	210 (95.5)	5 (2.3)	2 (0.9)	3 (1.4)
31. Sadakatımı sorgulaması.	178 (80.9)	19 (8.6)	9 (4.1)	14 (6.4)
32. Eşyalarımın zarar vermesi.	205 (93.2)	6 (2.7)	4 (1.8)	5 (2.3)
33. Cesaretimi kırması, küçümsemesi.	175 (79.5)	23 (10.5)	11 (5.0)	11 (5.0)
34. Çevremden kıskanması.	153 (69.5)	30 (13.6)	11 (5.0)	26 (11.8)
35. Geçmişteki olayları konuşması.	149 (67.7)	31 (14.1)	17 (7.7)	23 (10.5)
36. Cinsel beklentilerime kayıtsızlığı.	186 (84.5)	16 (7.3)	8 (3.6)	10 (4.5)
37. Kabalığı ve aksiliği.	135 (61.4)	40 (18.2)	24 (10.9)	21 (9.5)
38. Suçlu hissettirmesi.	109 (49.5)	50 (22.7)	23 (10.5)	38 (17.3)
39. Çevremi aklımı kaçırdığıma ikna etmesi.	205 (93.2)	3 (1.4)	4 (1.8)	8 (3.6)
40. Hayatımı kötüleştirdiğimi söylemesi.	170 (77.3)	22 (10.0)	9 (4.1)	19 (8.6)
41. Kendimi geliştirecek aktivitelere izin vermemesi.	186 (84.5)	13 (5.9)	9 (4.1)	12 (5.5)
42. Ben yanımdayken arabayı tehlikeli kullanması.	203 (92.3)	8 (3.6)	4 (1.8)	5 (2.3)
43. Arkadaşlarımla görüşmemi engellemesi.	173 (78.6)	23 (10.5)	11 (5.0)	13 (5.9)
44. Sorunlarımı kabul etmemesi.	117 (53.2)	53 (24.1)	20 (9.1)	30 (13.6)
45. Başkalarına daha fazla değer vermesi.	136 (61.8)	44 (20.0)	16 (7.3)	24 (10.9)
46. Sorunları konuşmaması.	129 (58.6)	46 (20.9)	20 (9.1)	25 (11.4)
47. Korkutması.	195 (88.6)	13 (5.9)	7 (3.2)	5 (2.3)
48. Zarar verici aletlerle tehdit etmesi.	216 (98.2)	0	1 (0.5)	3 (1.4)
49. Ailemle görüşmemi engellemesi.	208 (94.5)	7 (3.2)	1 (0.5)	4 (1.8)
50. Duygularımı küçük görmesi.	131 (59.5)	42 (19.1)	20 (9.1)	27 (12.3)
51. Çevremdekileri korkutması.	209 (95.0)	4 (1.8)	3 (1.4)	4 (1.8)
52. Çevreme zarar vermekle tehdit etmesi.	212 (96.4)	3 (1.4)	0	5 (2.3)
53. Öfkeli bakışlar atması.	172 (78.2)	28 (12.7)	9 (4.1)	11 (5.0)
54. Bana tavırları için beni suçlaması.	148 (67.3)	30 (13.6)	17 (7.7)	25 (11.4)
55. Kimsenin beni istemeyeceğini söyledi.	198 (90.0)	10 (4.5)	3 (1.4)	9 (4.1)
56. Kendimi suçlu hissettirmesi.	137 (62.3)	31 (14.1)	19 (8.6)	33 (15.0)
57. Küfür etmesi.	148 (67.3)	38 (17.3)	17 (7.7)	17 (7.7)
58. Tartışmalarda öfkelenmesi.	174 (79.1)	26 (11.8)	8 (3.6)	12 (5.5)
59. Tartışmalarda üstüme yürümesi.	193 (87.7)	13 (5.9)	6 (2.7)	8 (3.6)
60. Deli olduğumu belirtmesi.	178 (80.9)	23 (10.5)	5 (2.3)	14 (6.4)

	Hiçbir zaman	Sadece 1-2 defa	Ayda 1-2 defa	Haftada 1 veya daha fazla
Madde	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
63. Birlikte etkinliklere katılmaması.	168 (76.4)	24 (10.9)	13 (5.9)	15 (6.8)
64. Başka cinsel birliktelik isteklerini paylaşması.	206 (93.6)	8 (3.6)	3 (1.4)	3 (1.4)
65. İsteyerek beni kırması.	141 (64.1)	42 (19.1)	15 (6.8)	22 (10.0)
66. Güvenimi zedelemesi.	123 (55.9)	58 (26.4)	11 (5.0)	28 (12.7)
67. Benden bir şeyler saklaması.	150 (68.2)	42 (19.1)	8 (3.6)	20 (9.1)
68. Yalan söylemesi.	127 (57.7)	59 (26.8)	13 (5.9)	21 (9.5)
69. Kıyafetlerime karışması.	137 (62.3)	41 (18.6)	21 (9.5)	21 (9.5)

Araştırmanın katılımcılarının hepsi ilişkilerinde en az bir defa psikolojik şiddet ile karşılaşmıştır. Özellikle özgürlük kısıtlayıcı davranışların, aşağılayıcı muamelenin, suçlamanın ve gerçeklik algısını sorgulatmanın bu örnekleme en yaygın görülen psikolojik şiddet davranışları olduğu görülmüştür.

BSE maddelerinin frekans analizi Tablo 4.2.2 gösterilmiştir. “Çok yanlış” ve “yanlış” cevapları *yanlış* başlığında; “çok doğru” ve “doğru” cevapları *doğru* başlığında toplanmıştır. Benlik Saygısı Envanteri’nde katılımcılarda her cümle için ne kadar doğru olduğunu belirtmeleri istenmiştir. Verilen cevapların puan değerleri hesaplandıktan sonra toplam BSE puanlarına bakılmıştır. BSE toplam puan ortalaması 1.61 (SS=.95) bulunmuştur. Bu değerler, katılımcıların yüksek-orta benlik saygısına sahip olduklarını göstermektedir.

Tablo 4.2.2 Benlik Saygısı Envanteri Frekans Analizi

	Yanlış	Doğru
Madde	n (%)	n (%)
1. Kendimi en az diğer insanlar kadar değerli buluyorum.	13 (5.9)	207 (94.1)
2. Bazı olumlu özelliklerim olduğunu düşünüyorum.	5 (2.3)	215 (97.7)
3. Genelde kendimi başarısız bir kişi olarak görme eğilimindeyim.	128 (58.2)	92 (41.8)
4. Ben de diğer insanların birçoğunun yapabildiği kadar bir şeyler yapabilirim.	12 (5.5)	208 (94.5)

	Yanlış	Doğru
Madde	n (%)	n (%)
5. Genel olarak kendimden memnunum.	50 (22.8)	170 (77.2)
6. Kendime karşı daha fazla saygı duyabilmeyi isterdim.	54 (24.5)	166 (75.5)
7. Bazen kesinlikle kendimin bir işe yaramadığımı düşünüyorum.	127 (57.8)	93 (42.2)
8. Bazen kendimin hiç de yeterli bir insan olmadığımı düşünüyorum.	103 (46.9)	117 (53.1)

TCRTÖ maddelerinin frekans analizi Tablo 4.2.3'te gösterilmiştir. Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği ters maddeleri kodlandıktan sonra, ölçeğe verilen cevapların toplam puan ortalaması 178.60 (SS=15.98) bulunmuştur. Bu değerler katılımcıların büyük oranda eşitlikçi cinsiyet rolleri tutumuna sahip olduğunu göstermektedir. Cevapların dağılımı incelenirken “kesinlikle katılmıyorum” ve “katılmıyorum” cevapları katılmıyorum başlığı altında, “tamamen katılıyorum” ve “katılıyorum” cevapları katılıyorum başlığı altında Tablo 4.2.3'te verilmiştir.

Tablo 4.2.3 Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği Frekans Analizi

	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum
Madde	n (%)	n (%)	n (%)
Eşitlikçi Cinsiyet Rolü			
1. Evlilikte çocuk sahibi olma kararını eşler birlikte vermelidir.	3 (1.4)	2 (0.9)	215 (97.8)
2. Çalışma yaşamında kadınlara ve erkeklere eşit ücret ödenmelidir.	5 (2.3)	1 (0.5)	214 (97.3)
3. Dul kadın yalnız başına yaşayabilmelidir.	9 (4.1)	4 (1.8)	207 (94.1)
4. Eşler boşandığında mallar eşit paylaşılmalıdır.	9 (4.1)	13 (5.9)	198 (90.0)
5. Mesleki gelişme fırsatlarında kadınlara ve erkeklere eşit haklar tanınmalıdır.	2 (1.4)	1 (0.5)	216 (98.1)
6. Ailede ev işleri, eşler arasında eşit paylaşılmalıdır.	6 (2.7)	4 (1.8)	210 (95.4)
7. Ailenin maddi olanaklarından kız ve erkek çocuk eşit yararlanmalıdır.	5 (2.3)	0	215 (97.7)

8. Ailede kararları eşler birlikte almalıdır.	3 (1.4)	0	217 (98.6)
Kadın Cinsiyet Rolü			
9. Bir kadın cinsel ilişkiyi evlendikten sonra yaşmalıdır.	176 (80.0)	24 (10.9)	20 (9.1)
10. Erkeğin evleneceği kadın bakire olmalıdır.	202 (91.9)	11 (5.0)	7 (3.2)
11. Kızlar, ekonomik bağımsızlıklarını kazandıklarında ailelerinden ayrı yaşayabilmelidir.	6 (2.7)	11 (5.0)	203 (92.3)
12. Bir kadın akşamları tek başına sokağa çıkabilmelidir.	7 (3.2)	3 (1.4)	210 (95.5)
13. Bir kadın hastaneye gittiğinde kadın doktora muayene olmalıdır.	212 (96.3)	3 (1.4)	5 (2.3)
14. Bir genç kızın, flört etmesine ailesi izin vermelidir.	48 (21.8)	15 (6.8)	157 (71.4)
15. Bir genç kızın evleneceği kişiyi seçmesinde son sözü baba söylemelidir.	207 (94.1)	7 (3.2)	6 (2.7)
16. Kadının temel görevi anneliktir.	206 (93.6)	5 (2.3)	9 (4.1)
Evlilikte Cinsiyet Rolü			
17. Bir erkeğin karısını aldatması normal karşılanmalıdır.	216 (98.2)	2 (0.9)	2 (0.9)
18. Erkeğin evde her dediği yapılmalıdır.	217 (98.6)	3 (1.4)	0
19. Kadının çocuğu olmuyorsa erkek tekrar evlenmelidir.	214 (97.3)	5 (2.3)	1 (0.5)
20. Evlilikte kadın istemediği zaman cinsel ilişkiyi reddetmelidir.	10 (4.5)	8 (3.6)	202 (91.9)
21. Kadının yaşamıyla ilgili kararları kocası vermelidir.	216 (98.2)	0	4 (1.8)
22. Evlilikte gebelikten korunmak sadece kadının sorumluluğudur.	216 (98.3)	0	4 (1.8)
23. Kadının erkek çocuk doğurması onun değerini artırır.	215 (97.7)	0	5(2.3)
24. Kadınlar kocalarıyla anlaşamadıkları konularda tartışmak yerine susmayı tercih etmelidir.	210 (95.4)	0	10 (4.5)
Geleneksel Cinsiyet Rolü			
25. Evin reisi erkektir.	209 (95.0)	1 (0.5)	10 (4.5)
26. Erkeğin en önemli görevi evini geçindirmektir.	183 (83.1)	16 (7.3)	21 (9.5)

27. Erkeğin maddi gücü yeterliyse kadın çalışmamalıdır.	200 (90.9)	8 (3.6)	12 (5.5)
28. Kadının yapacağı meslekler ile erkeğin yapacağı meslekler ayrı olmalıdır.	178 (80.9)	23 (10.5)	19 (8.6)
29. Kadının doğurganlık özelliği nedeniyle, iş başvurularında erkekler tercih edilmelidir.	212 (96.4)	2 (0.9)	6 (2.8)
30. Bir genç kız, evlenene kadar babasının sözünü dinlemelidir.	197 (89.6)	18 (8.2)	5 (2.3)
31. Alışveriş yapma, fatura ödeme gibi ev dışı işlerle erkek uğraşmalıdır.	200 (90.9)	12 (5.5)	8 (3.6)
32. Kız bebeğe pembe, erkek bebeğe mavi renkli giysiler giydirilmelidir.	194 (88.1)	16 (7.3)	10 (4.6)
Erkek Cinsiyet Rolü			
33. Ailede kazancın nasıl kullanacağına erkek karar vermelidir.	210 (95.5)	5 (2.3)	5 (2.3)
34. Erkekler statüsü yüksek olan mesleklerde çalışmalıdır.	188 (85.5)	19 (8.6)	13 (5.9)
35. Ailede erkek çocuğun öğrenim görmesine öncelik tanınmalıdır.	212 (96.4)	1 (0.5)	7 (3.2)
36. Bir erkek gerektiğinde karısını dövmelidir.	217 (98.6)	0	3 (1.4)
37. Evlilikte erkeğin öğrenim düzeyi kadından yüksek olmalıdır.	198 (89.8)	10 (4.5)	12 (5.5)
38. Evlilikte erkeğin yaşı kadından büyük olmalıdır.	188 (85.4)	15 (6.8)	17 (7.7)

Tablo 4.2.4, DASS alt boyutlarının frekans analizini göstermektedir. Depresyon Anksiyete stres Skalası'na verilen cevaplar için toplam puan ve her alt boyut için toplam puan hesaplanmıştır. DASS toplam puan ortalaması 47.30 (SS=26.27)'dur. Depresyon alt boyutu puan ortalaması 15.15 (SS=10.34)'tir. Anksiyete alt boyutu puan ortalaması 13.12 (SS=9.06) ve stres alt boyutu ortalama puanı 19.03 (SS=9.21) bulunmuştur. Katılımcıların ortalama puan sonuçları orta düzey depresyona, orta düzey anksiyeteye ve orta düzey strese sahip olduklarını göstermektedir.

Tablo 4.2.4 Depresyon, Anksiyet, Stres Skalası Frekans Analizi

Ölçek	Grup	Frekans	Yüzde
Depresyon	Normal	74	33.6
	Hafif	36	16.4
	Orta	48	21.8
	İleri	36	16.4
	Çok İleri	26	11.8
	Normal	65	29.5
Anksiyete	Hafif	15	6.8
	Orta	59	26.8
	İleri	34	15.5
	Çok İleri	47	21.4
	Normal	76	34.5
Stres	Hafif	36	16.4
	Orta	52	23.6
	İleri	41	18.6
	Çok İleri	15	6.8
Toplam		220	100

4.3 KORELASYON ANALİZİ BULGULARI

Aracılık ve düzenleyici analizinden önce ana değişkenlerin ilişkilerini incelemek için korelasyon analizi uygulanmıştır. Bu amaç doğrultusunda YİPŞÖ, DASS, TCRTÖ ve BSE analize sokulmuştur. Korelasyon analizinde TCRTÖ ve DASS'ın alt boyutları değerlendirilmiştir.

YİPŞÖ için her maddenin görülme sıklığı toplanarak, psikolojik şiddet görülme sıklığını belirten değer oluşturulmuştur. DASS'ın tüm alt boyutları için ayrı ayrı toplam değerlendirme puanları hesaplanmıştır. BSE ölçek değerlendirme puanlarına göre katılımcıların toplam benlik saygısı değerleri hesaplanmıştır. TCRTÖ puanlamasına göre her alt boyuta verilen yanıtların toplam puanları hesaplanmıştır. Sıklık ve puan toplamaları korelasyon analizine sokulmuştur. Tüm ana değişkenlerin birbirleriyle olan korelasyon değerleri Tablo 4.3.1'de gösterilmiştir.

Tablo 4.3.1 Ölçekler Arası Korelasyon Tablosu

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
9. Psikolojik Şiddet	1									
10. Benlik Saygısı	.26**	1								
11. Kadın Roller	.13	.04	1							
12. Erkek Roller	.04	-.09	.37**	1						
13. Evlilikte Roller	.05	.01	.32**	.41**	1					
14. Eşitlikçi Roller	.02	-.10	.22**	.35**	.36**	1				
15. Geleneksel Roller	-.08	.04	.42**	.59**	.45**	.21**	1			
16. Depresyon	.28**	.48**	-.06	-.07	-.07	-.04	-.10	1		
17. Anksiyete	.22**	.36**	-.01	-.07	-.06	-.05	-.03	.76**	1	
18. Stres	.33**	.33**	.05	.01	.08	-.04	-.02	.70**	.76**	1

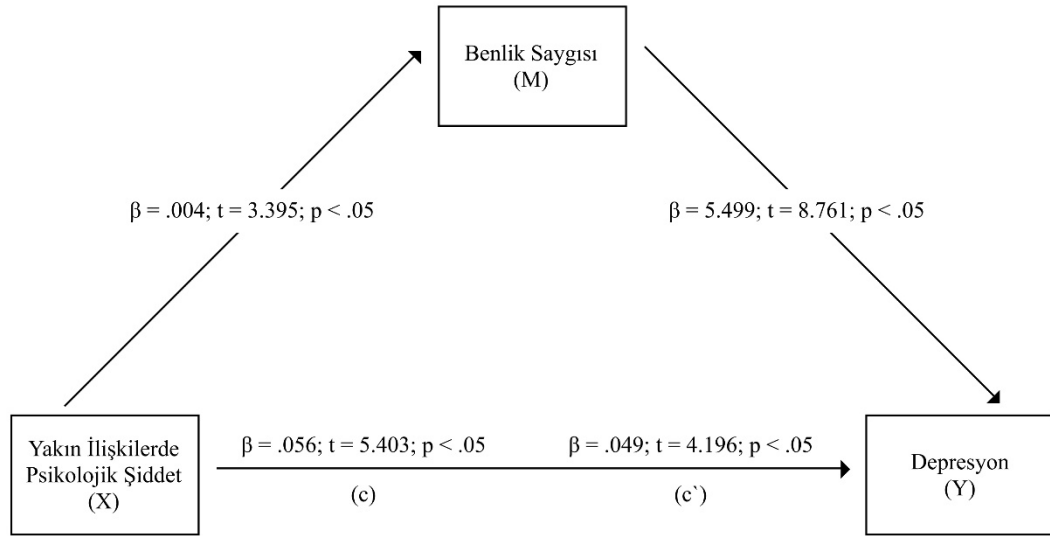
****p<.01**

Korelasyon analizi sonucunda cinsiyet rolleri tutumlarının diğer ölçekler ve alt boyutlarıyla ilişkisi bulunmamıştır. Psikolojik şiddet ile benlik saygısı, depresyon ve anksiyete arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönlü düşük korelasyon; psikolojik şiddet ile stres arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönlü orta düzey korelasyon bulunmuştur.

Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönlü ilişki bulunmuştur. Cinsiyet rolleri tutumları ile psikolojik şiddet, benlik saygısı, depresyon, anksiyete ve stres arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmamıştır. Benlik saygısı ile depresyon, anksiyete ve stres arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönlü orta düzey ilişki bulunmuştur. DASS alt boyutları arasında pozitif yönlü yüksek korelasyon bulunmuştur.

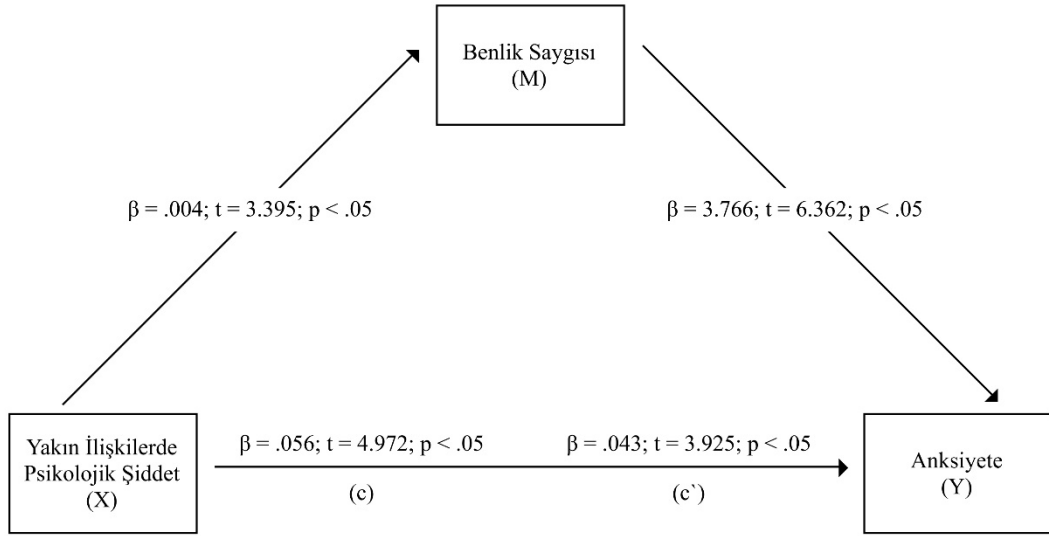
4.4 ARACILIK ANALİZİ BULGULARI

Aracılık analizi için psikolojik şiddet (YİPŞÖ) değerleri bağımsız değişken, depresyon, anksiyete ve stres (DASS) alt boyut değerleri bağımlı değişken ve benlik saygısı (BSE) değerleri aracı değişken olarak analiz edilmiştir. Psikolojik şiddet görme sıklığının artışı ile psikolojik sorunlar arasındaki ilişkide benlik saygısının aracı rolü test edilmiştir. Değişkenlerin etki yüzdeleri için R-Square değerleri incelenmiştir.

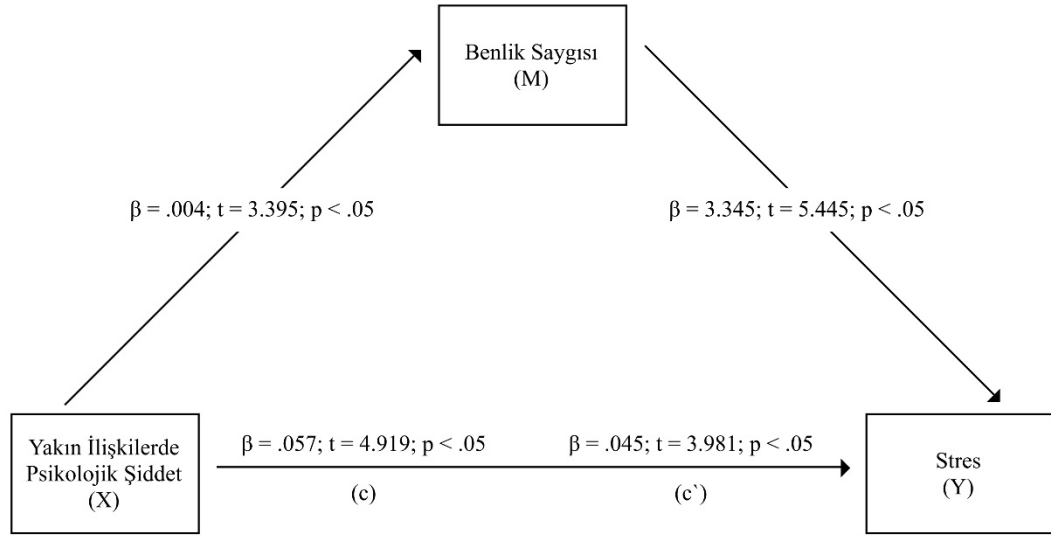
Şekil 4.4.1 Yakın İlişkilerde Deneyimlenen Psikolojik Şiddet ile Depresyon İlişkisinde Benlik Saygısının Aracılık Modeli

Şekil 4.4.1’de gösterilen, psikolojik şiddet ile depresyon arasındaki ilişkide benlik saygısının etkisini incelemek için kurulan model anlamlıdır, $F=49.26$, $p<.01$. Psikolojik şiddet depresyonun %12’sini, benlik saygısındaki düşüş depresyonun %27’sini açıklayarak depresyonu pozitif yönde anlamlı yordamaktadır.. Aracı değişken analize dahil edildikten sonra bağımsız değişken ile bağımlı değişken arasındaki ilişki anlamlılığını korumuştur ($p<.01$) ancak aracı değişken bağımsız değişkenin etki gücünü düşürerek kısmi aracılık etkisi göstermiştir (.069-.049=.02).

Şekil 4.4.2 Yakın İlişkilerde Deneyimlenen Psikolojik Şiddet ile Anksiyete İlişisinde Benlik Saygısının Aracılık Modeli

Şekil 4.4.2’de gösterilen, psikolojik şiddet ile anksiyete arasındaki ilişkide benlik saygısının aracı rolünü test etmek için kurulan model anlamlıdır, $F=29.28, p<.01$. Psikolojik şiddet, anksiyetenin %10’unu, benlik saygısındaki düşüş anksiyetenin %16’sını açıklayarak pozitif yönde anlamlı bir şekilde anksiyeteyi yordamaktadır. Aracı değişken modele dahil edildikten sonra bağımsız değişken ile bağımlı değişken arasındaki ilişki anlamlıdır, $p<.01$. Aracı değişken, bağımsız değişkeninin etki gücünü düşürmüştür (.056-.043=.013). Benlik saygısının psikolojik şiddet ile anksiyete arasındaki ilişkide kısmi aracılık etkisi bulunmuştur.

Şekil 4.4.3 Yakın İlişkilerde Deneyimlenen Psikolojik Şiddet ile Stres İlişkisinde Benlik Saygısının Aracılık Modeli

Şekil 4.4.3'te gösterilen, psikolojik şiddet ile stres arasındaki ilişkide benlik saygısındaki düşüşün aracı rolünü incelemek için kurulan model anlamlıdır, $F=23.76$, $p<.01$. Psikolojik şiddet, stres değerlerinin %10'unu, benlik saygısındaki düşüş stresin %12'sini açıklamaktadır. Psikolojik şiddet sıklığının artışı ve benlik saygısının düşüklüğü ayrı ayrı stresi pozitif yönde anlamlı yordamaktadır. Aracı değişken modele sokulduktan sonra bağımsız değişken ile bağımlı değişken arasındaki ilişki anlamlıdır, $p<.01$. Aracı değişken, bağımsız değişkenin etkisini düşürmüştür ($.057-.045=.012$). Benlik saygısının, psikolojik şiddet ile stres arasındaki ilişkide kısmi aracılık etkisi bulunmuştur.

Yapılan tüm aracılık analizleri sonucunda, psikolojik şiddetin benlik saygısı üzerinden depresyon, anksiyete ve stresi yordadığı gösterilmiştir.

4.5 DÜZENLEYİCİ DEĞİŞKEN ANALİZİ BULGULARI

Düzenleyici değişken analizi kapsamında bağımsız değişken psikolojik şiddet ile bağımlı değişken DASS değerleri arasındaki ilişkide toplumsal cinsiyet rolleri tutumunun etkisi incelendi. TCRTÖ'nün düzenleyici etkisini incelemek için kurulan model anlamlı, $F=16.31$, $p<.01$. Ancak yapılan düzenleyici değişken analizleri sonucunda TCRTÖ değerlerinin, psikolojik şiddet ile depresyon anksiyete stres değerleri arasındaki ilişkide anlamlı düzenleyici etkisi bulunmadı.

5 BULGULARIN DEĞERLENDİRİLMESİ, KISITLILIKLAR VE GELECEK ÇALIŞMALAR İÇİN ÖNERİLER

Çalışma üniversite öğrencisi kadın katılımcılar ile gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların eğitim seviyesi, çalışma durumu ve yaşına göre, psikolojik şiddete maruz bırakılma sıklıklarında değişiklik gözlenmemiştir. Demografik değişkenler, katılımcıların depresyon, anksiyete ve stres deneyimleri üzerinde bir etkiye sahip değildir. Yaşı, eğitimi, çalışma durumu, ilişki süresi ve ilişki türü değişmeksizin tüm katılımcıların ilişkilerinde en az bir kez psikolojik şiddet ile karşılaştıkları görülmüştür. Katılımcılardan sadece iki kişinin geleneksel cinsiyet rolleri tutumuna sahip olduğu bulunmuştur.

Korelasyon analizine göre psikolojik şiddet görülme sıklığı ile depresyon, anksiyete ve stres arasında anlamlı pozitif bir ilişki bulunmuştur. Bu sonuç, psikolojik şiddet sıklığı arttıkça depresyon, anksiyete ve stresin de arttığını göstermektedir. Psikolojik şiddetin sıklığındaki artış ile benlik saygısındaki düşüş arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Benlik saygısı puanlarının artması benlik saygısındaki düşüşü belirttiğinden, psikolojik şiddet ile benlik saygısı arasındaki pozitif korelasyon; psikolojik şiddet sıklığı arttıkça, benlik saygısının düştüğünü göstermektedir. Cinsiyet rolleri tutumları ile psikolojik şiddet görme sıklığı, depresyon, anksiyete ve stres arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Cinsiyet rolleri tutumunun, psikolojik şiddet ile şiddetin psikolojik etkileri arasındaki ilişkide etkisi incelendiğinde cinsiyet rolleri tutumlarının bir etkisi bulunmamış, araştırmanın ikinci hipotezi desteklenmemiştir. Heise ve diğerlerinin 2019'da yapmış olduğu araştırmaya göre geleneksel cinsiyet rolleri tutumu yaygın olan toplumlarda özellikle kadınların depresyon ve anksiyete deneyimleme oranlarının eşitlikçi rol tutumları olan toplumlara göre daha fazla olduğunu göstermektedir. Araştırma kapsamında, genç yaşlardaki katılımcılar ile çalışmış olmak geleneksel ve eşitlikçi tutumdaki grupları kıyaslamanın önüne geçmiş olabilir. Sonuç olarak, cinsiyet rolleri tutumunun DASS değerleri üzerindeki etkisinin, bootstrap sonucuna göre yanılgi oranı yüksek bulunmuş ve anlamlı sonuçlara ulaşılamamıştır. Cinsiyet rolleri tutumlarının psikolojik sağlığa etkilerini inceleyen çalışmaların, toplumun genelinin tutumlarını incelemiş olması (Connelly & Heasacker, 2012; Hammond & Sibley, 2011) bu araştırmadaki bulguların daha önce yapılmış çalışmalarla uyumlu olmamasını açıklayan bir başka neden olabilir. Bu nedenle, yapılacak çalışmalarda kadınların ve

toplumun genelinin cinsiyet rolleri tutumlarına göre psikolojik sağlının değişkenliği incelenebilir.

Psikolojik şiddet ile depresyon, anksiyete, stres arasındaki ilişki doğrusal regresyon analiziyle incelenmiştir. Sonuç olarak korelasyon analizini destekler şekilde, psikolojik şiddet görme sıklığındaki artışın depresyonu, anksiyeteyi ve stresi yordadığı bulunmuştur. Bu bulgular, literatürdeki araştırmalar ile uyumlu sonuç vermektedir. Psikolojik şiddetin psikolojik sağlık üzerine etkilerini inceleyen çalışmalar, psikolojik şiddetin depresyon ve anksiyete oranlarını artırdığını göstermektedir (Sanz-Barbero vd, 2019; Estefan, Coulter ve VendeWeerd, 2016; Sultan, Khawaja & Kousir, 2016; Rees vd, 2011; Ali, Oatley & Toner, 1999). Böylece araştırmanın ilk hipotezi desteklenmiştir.

Araştırma bulgularında, psikolojik şiddet ile psikolojik iyi oluş arasında anlamlı pozitif yönlü bir ilişki olsa da ilişkinin gücü düşük bulunmuştur. Bu durum, rneklemen psikolojik şiddet görme sıklığının düşük olması ile açıklanabilir. şiddet sıklığının düşük olması, sonuç üzerinde yanılđı yaratmış olabilir. Bu nedenle, normal dağılımın sağlandığı daha geniş bir örneklem ile psikolojik şiddet ile psikolojik iyi oluş arasındaki ilişki test edilebilir.

Benlik saygısının, depresyon, anksiyete ve stres ile ilişkisi doğrusal regresyon ile kontrol edilmiştir. Sonuçta korelasyon analizini destekler biçimde benlik saygısındaki düşüşün, depresyon, anksiyete ve stresi yordadığı grlmştir. Psikolojik şiddete maruz bırakılmanın da benlik saygısındaki düşüşü yordadığı bulunmuştur. Literatürdeki alışmalar, psikolojik şiddet ile benlik saygısı arasındaki ilişkiyi destekleyen çeşitli bulgulara sahiptir (Abadi vd, 2012; Symonds, 2010). Diğer yandan Sowislo ve Orth'un 2012'de yayınlanan araştırmasında benlik saygısı ile psikolojik sağlık arasında çelişkili bir ilişki bulunmuştur. Aralarındaki nedensel ilişkiyle ilgili net bir bulgu olmasa da benlik saygısı ile depresyon anksiyete arasında pozitif bir ilişki olduğu gösterilmiştir. Uygulanan regresyon analizi sonuçları, literatürdeki araştırmaları destekler niteliktedir.

Benlik saygısının, psikolojik şiddet görme sıklığı ile psikolojik sorunlar arasındaki ilişkiye etkisini incelemek için aracılık analizi uygulanmıştır. Analiz sonucunda, psikolojik şiddetin depresyon, anksiyete ve stres düzeyini artırıcı etkisinin bir kısmının benlik saygısını düşürerek gerçekleştiği gösterilmiştir. Literatürle uyumlu olarak (Chen ve Qin, 2020; Finzi-Dottan ve Karu, 2006) benlik saygısının, psikolojik

şiddet ile depresyon, anksiyete ve stres arasındaki ilişkiye kısmi aracılık ettiği bulunmuştur. Böylece araştırmanın üçüncü hipotezi desteklenmiştir.

Benlik saygısının aracı rolünü inceleyen analizde, benlik saygısının depresyon, anksiyete ve stres değerleri üzerindeki etkisi, psikolojik şiddete göre daha yüksek bulunmuştur. Aracı değişkenin, bağımsız değişkenden daha büyük ölçüde bağımlı değişkeni açıklıyor olması, farklı örneklemeler ile aynı aracılık analizinin tekrar etmesini gerektirmektedir. Literatüre göre farklılaşan bu bulguları açıklamak için, aracılık analizi sadece güncel ilişki içerisinde deneyimlenen psikolojik şiddeti değerlendirerek tekrarlanabilir.

Aracılık analizi sonucunda benlik saygısının, psikolojik şiddet ile depresyon, anksiyete ve stres arasındaki ilişkiye istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde aracılık ettiği bulundu. Ancak, benlik saygısındaki düşüş, psikolojik şiddetin uzun vadeli bir sonucu olabilir. Bu durum, elde edilen istatistiksel aracılığın klinik geçerliliğinin test edilmesini gerektirmektedir.

YİPŞÖ ve TCRTÖ cevaplarının belli bir tarafa yığılması, araştırma analizlerini kısıtlamıştır. Bu yığılmadan dolayı, gruplar arası kıyaslamalar yapılamamış ve hipotez 2 ile hipotez 3 doğru şekilde test edilememiştir. Öte yandan, bu ölçeklerin yanıtlarının bir tarafa toplanması kendi içinde bir anlam ifade etmektedir. Araştırmaya katılanların eşitlikçi cinsiyet rolleri tutumlarına sahip olup, ilişkilerinde daha az sıklıkta psikolojik şiddet ile karşılaşmış olmaları, eşitlikçi tutumun ilişki içerisindeki davranışları etkilediğine işaret olabilir. İleride yapılacak çalışmalarda psikolojik şiddet deneyimi ile cinsiyet rolleri tutumu arasındaki ilişki detaylı bir şekilde incelenebilir.

Katılımcıların eşitlikçi cinsiyet rolleri tutumlarına sahip olmaları, katılımcıların yaşlarının birbirine yakın ve katılımcıların genç olmalarından kaynaklı olabilir. Katılımcılar üniversite öğrencisi olduğu için örneklem belli bir eğitim seviyesinin üstündeki kişilerden oluşmaktadır. Eğitim seviyesindeki yükseklik ve genç katılımcılar, eşitlikçi cinsiyet rolleri tutumunu açıklayabilir (Kağıtçıbaşı, 1986). Araştırmanın hipotezleri, güncel ilişkide olan kadınlar ve partnerleri ile gerçekleştirilirse, istatistiksel ve klinik olarak anlamlı sonuçları yorumlamak daha uygun olabilir.

Araştırmanın bir diğer kısıtlılığı, kadınların ilişki içerisindeki psikolojik şiddet dışındaki deneyimlerine değinmemesidir. Araştırmaya katılımın olması için çalışma süresi kısıtlı tutuldu, ancak bu durum kontrol edilmesi önemli olan ilişki içi deneyimlere

dair değişkenleri çalışmanın dışında tutulmasına neden olmuştur. Girici olabilecek değişkenlerin daha kapsamlı bir şekilde kontrol edilerek analizlerin tekrarlanması, istatistiksel bulguların klinik anlamlılığını artıracaktır.

Tez araştırması kapsamında psikolojik şiddet ile depresyon, anksiyete ve stres arasında ilişki bulunmuş ve araştırmanın ilk hipotezi desteklenmiştir. Psikolojik şiddet ile psikolojik sağlık arasındaki ilişkide benlik saygısının aracılık rolü bulunarak araştırmanın üçüncü desteklenmiştir. Ancak, üçüncü hipotezin testi için yukarıda belirtildiği gibi detaylı yeni araştırmalar gereklidir. Toplumsal cinsiyet rolleri tutumunun psikolojik şiddet ile depresyon, anksiyete arasındaki ilişkisinde düzenleyici etkisi bulunmamış, araştırmanın ikinci hipotezi desteklenmemiştir.

Sosyal bilimlerde normal dağılımı sağlamak zor olsa da bu araştırma kapsamında normal dağılımdan oldukça uzak bir örneklem ile değişkenlerin ve hipotezlerin analizleri gerçekleşti. Bootstrap uygulanarak şans eseri bulgular kontrol edildi ve parametrik olmayan analiz yöntemleri ile hipotezler test edildi. Ancak, parametrik testlerin uygulanabileceği örneklem ile bu hipotezlerin tekrar test edilmesi, psikolojik şiddetin kadınların hayatındaki etkilerini anlamak adına önem arz etmektedir.

Katılımcıların demografik bilgilerinden ve kontrol değişkenlerinin eksikliğinden dolayı çalışma belli kısıtlılıklar içinde gerçekleştirildi. Ancak ortaya çıkan sonuçlar klinik çalışmalar için önem arz etmektedir.

5.1 BULGULARIN KLİNİK VE SOSYAL ALIşMALARA YANSIMASI

Araştırma örneklemindeki her kadının ilişkisinde en az bir defa bir çeşit psikolojik şiddet davranışı ile karşılaştığı bulunmuştur. Bu bulgu, psikolojik şiddetin araştırılmasının önemini göstermektedir. Katılımcıların büyük çoğunluğu güncel ilişkisini düşünerek anket sorularına cevap vermiştir. Bu durum, kadınların içinde bulundukları ilişkide psikolojik şiddet gördüklerini göstermektedir. Araştırma dahilinde, kadınlardan depresyon, anksiyete ve stres değerlerini ilişkilerine ne düzeyde bağladığı bilgisi alınmamıştır. Kadınların öz değerlendirmelerinin, araştırma sonucunda ulaşılan istatistiksel sonuçlarla uyumunu öğrenmek gerekmektedir. Katılımcı değerlendirmesi ile istatistiksel bulgunun uyumu, kadınların şiddeti tanıdığını gösterirken, sonuçların uyuşmaması kadınların bu örneklem özelinde şiddeti tanıyamadıklarını gösterecektir. Böyle bir bilgi kadınların şiddet konusunda bilinçlendirilmesi çalışmalarına yol gösterecektir. Bu araştırmada kadınların şiddet ile ilgili değerlendirmeleri alınmadı ancak

ulaşılan istatistiksel sonuç, kadınların psikolojik şiddet alanında bilinçlendirilmesi gerektiğini göstermektedir.

Eşitlikçi cinsiyet rolleri tutumuna sahip bireylerin düşük düzeyde depresyon, anksiyete ve stres deneyimlemesi beklenirken (Heise vd, 2019; Connelly & Heasacker, 2012; Hammond & Sibley, 2011) katılımcıların eşitlikçi cinsiyet rolleri tutumuna sahip oldukları halde orta düzeyde depresyon, anksiyete ve stres deneyimlediği gözlemlenmiştir. Cinsiyet rolleri tutumunun, psikolojik şiddet ile psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkide etkisinin gözlemlenmemesi, katılımcıların psikolojik şiddeti tanımak konusunda eksik kaldığını gösteriyor olabilir. Bu sonuçlar, psikolojik şiddeti tanıtmaya, etkilerini ve psikolojik şiddetten korunma yollarını topluma öğretmenin gerekliliğine işaret etmektedir.

Benlik saygısının, psikolojik şiddet ile depresyon, anksiyete ve stres arasındaki ilişkide etkisi, istatistiksel olarak anlamlı ve literatürle uyumludur. Ancak literatürden farklı olarak, benlik saygısının psikolojik şiddet ile psikolojik sağlık arasındaki ilişkiye etkisi oldukça düşüktür. Bulgular, benlik saygısındaki düşüşün depresyon, anksiyete ve stres gibi psikolojik şiddetin uzun vadeli bir sonucu olabileceğini işaret etmektedir. Bununla beraber, araştırmada psikolojik şiddetin benlik saygısını yordaması istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Katılımcıların benlik saygısının gördükleri psikolojik şiddetin sonucunda mı düştüğü yoksa düşük benlik saygısına sahip oldukları için mi psikolojik şiddetten psikolojik olarak olumsuz etkilendikleri yoruma açık kalmıştır.

Araştırma bulgularına göre, depresyon için etkili terapi uygulamalarında benlik saygısı ile çalışılmalıdır. Bireyin benlik saygısında gerçekleşecek iyileşme depresyonda iyileşmeyi getirecektir. Benlik saygısı ile çalışmak, zgven ve öz değer alanlarında gelişim sağlayarak depresyon tedavisinde kullanılabilir. Kişinin kendi ile ilgili yorumlarında iyileşme, depresyon tedavi sürecinde iyileşmek için adımlar atmasını kolaylaştırıcı etkiye sahip olabilir. Bu çalışmanın bulguları, depresyon tedavisinde benlik saygısı ile çalışmanın fayda sağlayacağını göstermektedir. Ancak, istatistiksel olarak kısmi aracılığın klinik yansımaya dikkat etmek gerekir. Bulgulara göre, yalnızca benlik saygısında iyileşme sağlayarak depresyonu tedavi etmek mümkün değildir. Benlik saygısında iyileşme, depresyonda iyileşmeyi destekleyici bir etkidir. Depresyon ve benlik saygısı arasındaki ilişki göz önünde bulundurulduğunda bu çıkarımın anlamlılığı artmaktadır.

Bu araştırmanın bulguları, klinik araştırmalarda psikolojik şiddet, benlik saygısı ve cinsiyet rolleri tutumunun insan psikolojisi ile ilişkisinin incelenmesi gerekliliğini vurgulamaktadır. Araştırmada, kadına yönelik şiddetin, kadının psikolojik sağlığına olan etkisini gösteren bulgulara ulaşılmıştır. Sonuç olarak kadına yönelik şiddet alanında daha fazla psikolojik çalışma yapılması, kadınlara yönelik destekleyici ve güçlendirici çalışmalar ile şiddeti önleyici çalışmaların geliştirilmesi için önem arz etmektedir.

KAYNAKÇA

- Abadi, M. N. L., Ghazinour, M., Nojomi, M., & Richter, J. (2012). The buffering effect of social support between domestic violence and self-esteem in pregnant women in Tehran, Iran. *Journal of Family Violence*, 27, 225-231.
- Aguilar, R. J., & Nightingale, N. N. (1994). The impact of specific battering experiences on the self-esteem of abused women. *Journal of Family Violence*, 9(1), 35-45.
- Akar, T., Aksakal, F. N., Demirel, B., Durukan, E., & Özkan, S. (2010). The prevalence of domestic violence against women among a group woman: Ankara, Turkey. *Journal of Family Violence*, 25, 449-460.
- Akın, A. ve Çetin, B. (2007). Depresyon Anksiyete Stres Ölçeği (DASÖ): Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 7(1), 241-268.
- Alhabin, S., Nur, U., & Jones, R. (2010). Domestic violence against women: Systematic review of prevalence studies. *Journal of Family Violence*, 25, 369-382.
- Ali, A., Oatley, K., & Toner, B. B. (1999). Emotional abuse as a precipitating factor for depression in women. *Journal of Emotional Abuse*, 1(4), 1-13.
- Bilgel N, & Bayram N. (2010). Turkish version of the depression anxiety stress scale (DASS-42):Psychometric properties. *Arch Neuropsychiatry*, 47, 118-26.
- Bott, S., Guedes, A., Ruiz-Celis, A., & Mendoza, J. A. (2019). Intimate partner violence in the Americas: A systematic review and reanalysis of national prevalence estimates. *Pan American Journal of Public Health*. DOI: 10.26633/RPSP.2019.26
- Cankardaş Nalbançılar, S. (2018). *Yakın ilişkide psikolojik şiddet deneyimi ile travmatik stres belirtileri arasında peritratmatik sıkıntı ve kontrol kaybı ile posttravmatik duyuların aracı rolü.*(1556001009) [Doktora tezi, İstanbul Arel Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=MX6TBMEuV7-dYDRiwWwnDA&no=xz61xNsEzYn5O0pUYjqZYw>
- Chen, C., & Qin, J. (2020). Emotional abuse and adolescents' social anxiety: The roles of self-esteem and loneliness. *Journal of Family Violence*, 35, 497-507.

- Cohen, J. (1988). *Statistical Power Analysis For The Behavioral Sciences* (2nd ed.). Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Collins, R. L. (2011). Content analysis of gender roles in media: Where are we now and where should we go? *Sex Roles*, 64, 290-298.
- Connelly, K., & Heesacker, M. (2012). Why is benevolent sexism appealing? Associations with system justification and life satisfaction. *Psychology of Women Quarterly*, 36(4), 432-443.
- Cotter, D., Hermesen, J. M., & Vanneman, R. (2011). The end of the gender revolution? Gender role attitudes from 1977 to 2008. *American Journal of Sociology*, 117(1), 259-289. DOI: 10.1086/658853
- Çelik, A. S., & Kirca, N. (2018). Prevalence and risk factors for domestic violence against infertile women in a Turkey setting. *European Journal of Obstetrics and Gynecology*. DOI: 10.1016/j.ejogrb.2018.10.032
- Dillon, G., Hussain, R., Loxton, D., & Rahman, S. (2013). Mental and physical health and intimate partner violence against women: A review of the literature. *International Journal of Family Medicine*. DOI: 10.1155/2013/313909
- Estefan, L. F., Coulter, M. L., & VendeWeerd, C. (2016). Depression in women who have left violent relationships: The unique impact of frequent emotional abuse. *Violence Against Women*, 22(11), 1397-1413.
- Finzi-Dottan, R., & Karu, T. (2006). From emotional abuse in childhood to psychopathology in adulthood: A path mediated by immature defense mechanisms and self-esteem. *Journal of Nervous and Mental Disease*, 194(8), 616-621.
- Godoy-Ruiz, P., Toner, B., Mason, R., Vidal, C., & McKenzie, K. (2015). Intimate partner violence and depression among latin american women in Toronto. *Journal of Immigrant Minority Health*, 17, 1771-1780. DOI: 10.1007/s10903-014-0145-1
- Gürbüz, S., & Bayık, M. E. (2021). Aracılık modellerinin analizinde yeni yaklaşım: Baron ve Kenny'nin yöntemi hala geçerli mi? *Türk Psikoloji Dergisi*, 36(88), 1-14.

- Hammond, M. D., & Sibley, C. G. (2011). Why are benevolent sexists happier? *Sex Roles*, 65, 332-343.
- Heise, L., Ellsberg, M., & Gottmoeller, M. (2002). A global overview of gender-based violence. *International Journal of Gynecology and Obstetrics*, 78(1), 5-14.
- Heise, L., Greene, M. E., Opper, N., Stavropoulou, M., Harper, C., Nascimento, Zewdie, D., M., Darmstadt, Hawkes, S., Henry, S., Heymann, J., Klugman, J., Levine, R., Raj, A., & Gupta, G. R. (2019). Gender inequality and restrictive gender norms: Framing the challenges to health. *The Lancet*, 393, 15-21. DOI: 10.1016/s0140-6736(19)30652-x
- Jordan, C. E., Campbell, R., & Follingstad, D. (2010). Violence and women's mental health: The impact of physical, sexual, and psychological aggression. *Annual Reviews of Clinical Psychology*, 6, 607-628.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1986). Status of Women in Turkey: Cross-Cultural Perspectives. *International Journal of Middle East Studies*, 18(4), 485-499.
- Kılınç, T. (2022). 0-5 yaş arası çocuklarda ekran maruziyetinin anne DASS-42 ölçeği ile ilişkisi (730541) [Tıpta uzmanlık tezi, Sağlık Bilimleri Üniversitesi]. Ulusal tez merkezinden erişilebilir.
- Lagdon, S., Armour, C., & Stringer, M. (2014). Adult experience of mental health outcomes as a result of intimate partner violence victimisation: A systematic review. *European Journal of Psychotraumatology*, 5(1). DOI: 10.3402/ejpt.v5.24794
- Lambert, J. E., Benight, C. C., Wong, T., & Johnson, L. E. (2013). Cognitive bias in the interpretation of physiological sensations, coping self-efficacy, and psychological distress after intimate partner violence. *Psychological Trauma: Theory, Research, Practice, and Policy*, 5(5), 494-500. DOI: 10.1037/a0029307
- Manna, G., Falgares, G., Ingoglia, S., Como, M. R., & De Santis, S. (2016). The relationship between self-esteem, depression and anxiety: Comparing vulnerability and scar model in the Italian context. *Mediterranean Journal of Clinical Psychology*, 4(3), 1-17.

- Ng, M., & Lin, J. (2016). Testing for mediation effects under non-normality and heteroscedasticity: A comparison of classic and modern methods. *International Journal of Quantitative Research in Education*, 3(1 / 2), 24-40.
- Rees, S., Silove, D., Chey, T., Ivancic, L., Steel, Z., Creamer, M., Teesson, M., Bryant, R., McFarlane, A. C., Mills, K. L., Slade, T., Carragher, N., O'Donnell, M., & Forbes, D. (2011). Lifetime prevalence of gender-based violence in women and the relationship with mental disorders and psychosocial function. *Journal of American Medical Association*, 306(5), 513-521.
- Rollero, C., Bergagna, E., & Tartaglia, S. (2021). What is violence? The role of sexism and social dominance orientation in recognizing violence against women. *Journal of Interpersonal Violence*, 36(21-22), NP11349-NP11366.
- Rosenberg, M. (1979). *Conceiving the Self*. New York: Basic Books.
- Sanz-Barbero, B., Barón, N., & Vives-Cases, C. (2019). Prevalence, associated factors and health impact of intimate partner violence against women in different life stages. *PLoS ONE*, 14(10). DOI: 10.1371/journal.pone.0221049
- Sardinha, L., Maheu-Giroux, M., Stöckl, H., Meyer, S. R., & García-Moreno, C. (2022). Global, regional, and national prevalence estimates of physical or sexual, or both, intimate partner violence against women in 2018. *The Lancet*, 399, 803-813.
- Sowislo, J. F., & Orth, U. (2012). Does low self-esteem predict depression and anxiety? A meta-analysis of longitudinal studies. *Psychological Bulletin*, 139(1), 213-240.
- Sultan, H., Khawaja, A. O., & Kousir, T. (2016). Spousal abuse among Pakistani women: A thematic analysis. *Pakistan Journal of Social and Clinical Psychology*, 14(2), 33-41.
- Symonds, M. (2010). The “second injury” to victims of violent acts. *The American Journal of Psychoanalysis*, 70, 34-41.
- Violence against women prevalence estimates, 2018: global, regional and national prevalence estimates for intimate partner violence against women and global and regional prevalence estimates for non-partner sexual violence against women. Geneva: World Health Organization; 2021. Lisans: CC BY-NC-SA 3.0 IGO.

Zeyneloğlu, S., & Terzioğlu, F. (2011). Development and psychometric properties gender roles attitude scale. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40, 409-420.

EK A BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU

Sizden “Romantik İlişkilerde Psikolojik Şiddet İle Anksiyete ve Depresyon Arasındaki İlişkide Benlik Saygısının ve Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Tutumunun Etkisi” başlıklı araştırmaya katılmanızı rica ediyoruz.

Bu araştırmaya tamamen kendi iradenizle, herhangi bir zorlama veya mecburiyet olmadan gönüllü olarak katılmanız esastır. Lütfen aşağıdaki bilgileri okuyunuz ve katılmaya karar vermeden önce anlamadığınız herhangi bir husus varsa aşağıda iletişim bilgileri verilen proje yürütücüsüne çekinmeden sorunuz.

Söz konusu araştırma Beykoz Üniversitesi öğretim elemanı Prof. Dr. Ebru Şalcıoğlu danışmanlığında, Klinik Psikoloji Yüksek Lisans öğrencisi Ayça Aleyna Söylemez tarafından yüksek lisans tez çalışması kapsamında yapılmaktadır.

Çalışmanın amacı, kadınların romantik ilişkilerinde deneyimledikleri psikolojik şiddetin neden olduğu psikolojik sorunları ve bu süreçte işleyen mekanizmaları incelemektir. Bu araştırmanın, kadına yönelik şiddet üzerine yapılan iyileştirici çalışmalara destek olması beklenmektedir.

Araştırma, üniversite öğrencisi (Önlisans, Lisans, Yüksek Lisans, Doktora) kadınların katılımına uygun olarak tasarlanmıştır. Araştırma kapsamında sırasıyla Kişisel Bilgi Formu, Yakın İlişkilerde Psikolojik Şiddet Ölçeği, Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Tutum Ölçeği, Benlik Saygısı Ölçeği ve DASS(Depresyon, Anksiyete, Stres Skalası) verilmiştir. Bu formlardaki soruların hepsi çoktan seçmelidir ve ortalama 20 dakika vaktinizi alacaktır. Sizden beklenen, 5 bölüm boyunca eksiksiz bir şekilde ve size en doğru geldiği haliyle soruları yanıtlamanızdır. Soruların herhangi bir doğru yanıtı yoktur.

Romantik ilişki içerisindeki şiddet içerikli anıları çağrıştırabileceği için araştırma kapsamında dolduracağınız Yakın İlişkilerde Psikolojik Şiddet Ölçeği maddelerinin psikolojik rahatsızlık verme olasılığı vardır. Çalışma, günlük hayatta karşılaşılan risklerden daha fazla bir risk taşımamaktadır ancak ihtiyaç halinde Beykoz Üniversitesi Klinik Psikoloji Yüksek Lisans süpervizyon eğitimi kapsamında psikolojik destek almak için Beykoz Üniversitesi’ne başvurabilirsiniz. Olumsuz etkilendiğiniz her durumda, yine proje yürütücüsüne çekinmeden ulaşabilirsiniz.

Araştırmaya katılmayı reddetme veya başladıktan sonra istediğinizde bırakma hakkına sahipsiniz. Yarıda bırakılmış cevaplar araştırmaya dahil edilmeyecek ve veri toplama sürecinin sonunda imha edilecektir. Cevapları tamamlayan katılımcılar, çalışmayla bağlantılı olarak elde edilen ve sizinle özdeşleşmiş her bilgi gizli kalacak ve üçüncü kişilerle paylaşılmayacak; yalnızca bilimsel amaçlar doğrultusunda kullanılacaktır. Araştırmada isim ve soy isim gibi kimlik bilgileri alınmayacak ve katılımcıların tamamı anonim kalacaktır.

*Araştırmaya sadece 18 yaş üstü, en az bir aydır heteroseksüel (bir erkekle) ilişkisi olan, üniversite öğrencisi kadın katılımcılar kabul edilecektir.

Bu araştırma ile ilgili herhangi bir sorunuz veya endişeniz varsa lütfen iletişime geçiniz:

Ayça Aleyna Söylemez

Beykoz Üniversitesi, Lisansüstü Programlar Enstitüsü Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Öğrencisi,

Yukarıda yapılan açıklamaları anladım. Sorularım tatmin olacağım şekilde yanıtlandı. Dilediğim zaman ayrılma hakkımın saklı kaldığını biliyorum. Açıklanan kriterleri sağlıyor, verdiğim bilgilerin bilimsel yayınlarda kullanılmasını kabul ediyor ve bu çalışmaya tamamen gönüllü olarak katılıyorum.

EK B ÖLÇEKLER

Ek B.1 Kişisel Bilgi Formu

- 1) Yaşınız?
- 2) Eğitim durumunuz (önlisans/lisans(yüksek lisans/doktora)
- 3) Çalışma durumunuz (çalışıyorum/çalışmıyorum)
- 4) Soruları güncel ilişkim için cevaplıyorum / Soruları eski ilişkim için cevaplıyorum
- 5) Eski ilişkinin için cevaplıyorsanız, ilişkiniz biteli ne kadar oldu?
- 6) İlişki durumunuz (sevgili/evli/diğer)
- 7) İlişkinin ne kadar süredir devam ediyor/ne kadar sürdü?
- 8) Partnerinizle ne sıklıkla vakit geçirirsiniz/geçirirdiniz? (haftada 1 gün ve daha az/haftada 2-3 gün/haftada 4-5 gün/haftada 6-7 gün)

Ek B.2 Yakın İlişkilerde Psikolojik Şiddet Ölçeği

İnsanlar zaman zaman yakın ilişkide olduğu kişilerin bazı kırıcı/üzücü davranışlarına maruz kalabilirler. Bu kişi bazen bu davranışlarında ciddi olabilir, bazen bu davranışları şaka yoluyla sergileyebilir, bazen de bu davranışları ilgi ve sevgi ifadesi olarak sergileyebilir. Lütfen bir aydan uzun süren ilişkilerinizi (eş, nişanlı, ya da sevgili) düşünün. Bu ilişkide aşağıda listelenen davranışları ne sıklıkta deneyimlediğinizi uygun şıkkı işaretleyerek cevaplayınız.

Eşim/nişanlım/sevgilim	Hiçbir zaman	Sadece 1-2 kez	Ayda 1-2	Haftada 1-2	Haftada 3-4	Hemen hemen her gün
1. Bir anlaşmazlık ya da tartışma sırasında yanımdan çekip gitti.						
2. Eğer onu terk eder ya da istediğini yapmazsam beni intihar etmekle tehdit etti.						
3. Duygularımın mantıksız ya da deli saçması olduğunu söyledi.						
4. Yorgun ya da hasta olduğumda yardıma ihtiyacım olduğunu görmezden geldi.						
5. Ailemi ya da arkadaşlarımı küçümsedi.						
6. Herhangi bir sorununuzu konuşmaya çalıştığımda bilerek konuyu değiştirdi.						
7. Herhangi bir konuyla ilgili konuştuğumda ya da fikir belirttiği						

mde beni susturdu ya da duym azdan geldi.						
8. Başka biri ile görüşmeye ba şlamakla, ilişki kurmakla, beni tehdit etti.						
9. Beni kontrol etti. (Örneğin, i ş yerinde tekrar tekrar aradı, te lefon görüşmelerimi dinledi, ark adaşlarıma ya da yakınlarıma nerede ve kiminle olduğumuzu sordu)						
10. Duygularım (üzüntüm, öfkem, korkum, utancım) hakkında konuşmama izin vermedi.						
11. Konuşmalarımızda beni kırıcı bir şekilde eleştirdi ya da benimle alay etti.						
12. Herkesin önünde benimle alay etti ya da beni kırıcı bir şekilde eleştirdi.						
13. Onsuz yapamayacağımı ya da kendime bakamayacağımı söyledi.						
14. Bana kötü isimler taktı.						
15. Fiziksel görünüşümü ya da cinsel çekiciliğimi aşağıladı.						

16. Beni bana zarar vermekle tehdit etti.						
17. İyi bir eş / sevgili olmadığımı söyledi.						
18. Değerlerimi / ilkelerimi / inançlarımı aşağıladı ya da onlarla alay etti.						
19. Karşı cinsten biriyle konuşmamı ya da arkadaşlık kurmamı istemedi ya da izin vermedi.						
20. Zekâmı küçümsedi.						
21. Gözümün önünde bir eşyayı fırlattı, ezdi, tekmeledi ya da yumrukladı.						
22. Ondan ayrı geçirdiğim her dakikanın ayrıntılı hesabını sordu.						
23. Bana zarar verebilecek bir bilgiyi herkese yaymakla beni tehdit etti.						
24. Beni aileme, arkadaşlarıma şikâyet etti.						
25. Beni kendisiyle yeterince ilgilenmemekle suçladı.						

26. Yaptığım işle ya da ev işiy le ilgili kusur bulucu yorumlar yaptı.						
27. Çoğu konuşmayı sonlandırdı ve kararları kendi başına aldı.						
28. Bana vurmakla tehdit etti.						
29. Değersiz olduğumu söyledi.						
30. Onu terk edersem ya da istediğini yapmazsam beni öldürmekle tehdit etti.						
31. Beni onu aldatmakla ya da başkalarıyla birlikte olmak istemekle suçladı.						
32. Ben yanında değilken bana ait bir eşyayı kırdı, yırttı, parçaladı ya da ona bir şekilde zarar verdi.						
33. Başarılarımı küçümsedi ya da planlarım için cesaretimi kırdı.						
34. Arkadaşımdan, ailemden beni kıskandı.						
35. Geçmişteki bir şeyi beni incitmek için gündeme getirdi.						

36. Cinsel ihtiyaçlarım ve arzularıma karşı duyarsızdı.						
37. Bana kaba ve aksi davrandı.						
38. Yaptığım ya da yapmadığım bir şeyle ilgili bana suçlu hissettirdi.						
39. Ailemi, arkadaşlarımı ya da çocuklarımı aklıma kaçır dığım ikna etmeye çalıştı.						
40. Hayatını nasıl mahvettiğim konusunda bana söylendi.						
41. Okula, işe ya da diğerkışisel gelişim aktivitelerine gitmemi istemedi ya da izin vermedi.						
42. Beni korkutmak için ben de arabadayken arabayı tehlikeli bir şekilde kullandı.						
43. Arkadaşlarım ile görüşmem e engel olmaya çalıştı.						
44. Önemli olduğunu düşündüğüm bir sorunun varlığını kabul etmedi.						
45. Hayatındaki diğerkışer insanlara (örn . Arkadaş, aile üyeleri gibi) be						

nden daha fazla önem verdiğini hissettirdi.						
46. Herhangi bir sorununuz hakkında konuşmayı reddetti.						
47. Beni korkutacak şeyler söyledi. (Örneğin, bana bir şeyleri ödeteceğini, yaptıklarımın yanıma kalmayacağını, vb.)						
48. Beni bıçak, tabanca ya da başka bir silahla tehdit etti.						
49. Ailemi görmeme ya da onlarla konuşmama engel olmaya çalıştı.						
50. Duygularımı (üzüntümü, öfkemi, korkumu, utancımı) görmezden geldi ya da hafife aldı.						
51. Bana yakın kişileri korkuttu.						
52. Aileme ya da arkadaşlarıma zarar vermekle tehdit etti.						
53. Bana nefret ve öfkeyle baktı.						
54. Bana kötü davranmasına benim davranışlarımın neden olduğunu söyledi.						
55. Kimsenin beni istemeyeceğini söyledi.						

56. Bana kendimi suçlu hissettirmeye çalıştı.						
57. Bana küfür etti.						
58. Bir tartışma sırasında öfkeyle ileri geri yürüdü.						
59. Bir anlaşmazlık ya da tartışma sırasında üzerime yürüdü.						
60. Ruhsal sorunlarım olduğunu , deli olduğumu söyledi.						
61. Gittiğim yerlere haber vermeden geldi.						
62. Onun dediğini kabul edene kadar bana soğuk ya da mesafeli davrandı.						
63. Yapmak istediğim şeyleri (örneğin, sosyal etkinliklere katılım) benimle yapmayı reddetti.						
64. Başka cinsel birliktelikleri olduğunu ya da olmasını istediğini söyledi.						
65. Bilerek beni incitecek şeyler söyledi.						

66. Güvenimi sarsan davranışlar gösterdi.						
67. Gizli kapaklı davrandı, benden bir şeyler sakladı.						
68. Bana yalan söyledi.						
69. Giydiklerime karıştı.						

Ek B.3 Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutum Ölçeği

Bu ölçekteki cümleler, **toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarınızı** belirlemek için hazırlanmıştır. Sonuçlar yalnızca araştırma amacıyla kullanılacaktır. Bu cümlelerden hiçbirisinin doğru ya da yanlış cevabı yoktur. Her cümle ile ilgili görüş, kişiden kişiye değişebilir. Bunun için vereceğiniz cevaplar sizin kendi görüşünüzü yansıtmalıdır. Her cümle ile ilgili görüşünüzü belirtirken, önce cümleyi dikkatlice okuyunuz sonra, cümlede belirtilen düşüncenin, sizin düşünce ve duygularınıza ne derecede uygun olduğuna karar veriniz.

Aşağıdaki cümleler size;

hiç uygun değilse **“Kesinlikle Katılmıyorum”**

uygun değilse **“Katılmıyorum”**

karar veremiyor iseniz..... **“Kararsızım”**

uygunsa **“Katılıyorum”**

tamamen uygunsa **“Tamamen Katılıyorum”**

Bir cümleyi okuduktan sonra aklınıza ilk geleni işaretleyiniz ve **lütfen bütün cümleleri işaretlemeyi unutmayınız.**

Tutum İfadeleri	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1.Kızlar, ekonomik bağımsızlıklarını kazandıklarında ailelerinden ayrı yaşayabilmelidir.					
2.Erkeğin evde her dediği yapılmalıdır.					
3.Kadının yapacağı meslekler ile erkeğin yapacağı meslekler ayrı olmalıdır.					

4.Evlilikte çocuk sahibi olma kararını eşler birlikte vermelidir.					
5.Bir genç kızın evleneceği kişiyi seçmesinde son sözü baba söylemelidir.					
6. Kadının erkek çocuk doğurması onun değerini artırır.					
7.Kadının doğurganlık özelliği nedeniyle, iş başvurularında erkekler tercih edilmelidir.					
8.Ailede ev işleri, eşler arasında eşit paylaşılmalıdır.					
9.Kadının yaşamıyla ilgili kararları kocası vermelidir.					
10.Kadınlar kocalarıyla anlaşamadıkları konularda tartışmak yerine susmayı tercih etmelidir .					
11.Bir genç kız, evlenene kadar babasının sözünü dinlemelidir.					
12.Ailenin maddi olanaklarından kız ve erkek çocuk eşit yararlanmalıdır.					
13.Çalışma yaşamında kadınlara ve erkeklere eşit ücret ödenmelidir.					
14.Bir erkeğin karısını aldatması normal karşılanmalıdır.					

15.Kadının çocuğu olmuyorsa erkek tekrar evlenmelidir.					
16.Kadının temel görevi anneliktir.					
17.Evin reisi erkektir.					
18.Dul kadın da dul erkek gibi yalnız başına yaşayabilmelidir.					
19.Bir genç kızın, flört etmesine ailesi izin vermelidir.					
20.Ailede kararları eşler birlikte almalıdır.					
21.Bir kadın akşamları tek başına sokağa çıkabilmelidir.					
22.Eşler boşandığında mallar eşit paylaşılmalıdır.					
23.Kız bebeğe pembe, erkek bebeğe mavi renkli giysiler giydirilmelidir.					
24.Erkeğin en önemli görevi evini geçindirmektir.					
25.Erkeğin maddi gücü yeterliyse kadın çalışmamalıdır.					
26.Evlilikte, kadın istemediği zaman cinsel ilişkiyi reddetmelidir.					
27.Mesleki gelişme fırsatlarında kadınlara ve erkeklere eşit haklar tanınmalıdır.					

28.Evlilikte erkeğin öğrenim düzeyi kadından yüksek olmalıdır.					
29.Bir kadın cinsel ilişkiyi evlendikten sonra yaşamalıdır.					
30.Ailede erkek çocuğun öğrenim görmesine öncelik tanınmalıdır.					
31.Erkeğin evleneceği kadın bakire olmalıdır.					
32.Alışveriş yapma, fatura ödeme gibi ev dışı işlerle erkek uğraşmalıdır.					
33.Erkekler statüsü yüksek olan mesleklerde çalışmalıdır.					
34.Ailede kazancın nasıl kullanılacağına erkek karar vermelidir.					
35.Bir erkek gerektiğinde karısını dövmelidir.					
36.Evlilikte gebelikten korunmak sadece kadının sorumluluğudur.					
37.Bir kadın hastaneye gittiğinde kadın doktora muayene olmalıdır.					
38.Evlilikte erkeğin yaşı kadından büyük olmalıdır.					

Ek B.4 Depresyon, Anksiyete, Stres Skalası

NO	SON 1 HAFTADAKİ DURUMUNUZ	Hiçbir zaman	Bazen ve ara sıra	Oldukça sık	Her zaman
1 S	Oldukça önemsiz şeyler için üzüldüğümü fark ettim	0	1	2	3
2 A	Ağızda kuruluk olduğunu fark ettim	0	1	2	3
3 D	Hiç olumlu duygu yaşayamadığımı fark ettim	0	1	2	3
4 A	Soluk almada zorluk çektim (<i>örneğin fizik egzersiz yapmadığım halde aşırı hızlı nefes alma, nefessiz kalma gibi</i>)	0	1	2	3
5 D	Hiçbir şey yapamaz oldum	0	1	2	3
6 S	Olaylara aşırı tepki vermeye meyilliyim	0	1	2	3
7 A	Bir sarsaklık duygusu vardı (<i>sanki bacaklarım beni taşıyamayacakmış gibi</i>)	0	1	2	3
8 S	Kendimi gevşetip salıvermek zor geldi	0	1	2	3
9 A	Kendimi, beni çok tedirgin ettiği için sona erdiğinde çok rahatladığım durumların içinde buldum	0	1	2	3
10 D	Hiçbir beklentimin olmadığı hissine kapıldım	0	1	2	3
11 S	Keyfimin pek kolay kaçırılabilirdi hissine kapıldım	0	1	2	3
12 S	Sinirsel enerjimi çok fazla kullandığımı hissettim	0	1	2	3
13 D	Kendimi üzgün ve depresif hissettim	0	1	2	3
14 S	Herhangi bir şekilde <i>geciktirildiğinde</i> (<i>asansörde, trafik ışıklarında, bekletildiğinde</i>) sabırsızlandığımı hissettim	0	1	2	3
15 A	Baygınlık hissine kapıldım	0	1	2	3

16 D	Neredeyse her şeye karşı olan ilgimi kaybettiğimi hissettim	0	1	2	3
17 D	Birey olarak değersiz olduğumu hissettim	0	1	2	3
18 S	Alınan olduğumu hissettim	0	1	2	3
19 A	Fizik egzersiz veya aşırı sıcak hava olmasa bile belirgin biçimde terlediğimi gözledim (örneğin ellerim terliyordu)	0	1	2	3
20 A	Geçerli bir neden olmadığı halde korktuğumu hissettim	0	1	2	3
21 D	Hayatın değersiz olduğunu hissettim	0	1	2	3
22 S	Gevşeyip rahatlamakta zorluk çektim	0	1	2	3
23 A	Yutma güçlüğü çektim	0	1	2	3
24 D	Yaptığım işlerden zevk almadığımı fark ettim	0	1	2	3
25 A	Fizik egzersiz söz konusu olmadığı halde kalbimin hareketlerini hissettim (kalp atışlarımın hızlandığını veya düzensizleştiğini hissettim)	0	1	2	3
26 D	Kendimi perişan ve hüzünlü hissettim	0	1	2	3
27 S	Kolay sinirlendirilebildiğimi fark ettim	0	1	2	3
28 A	Panik haline yakın olduğumu hissettim	0	1	2	3
29 S	Bir şey canımı sıktığında kolay sakinleşemediğimi fark ettim	0	1	2	3
30 A	Önemsiz fakat alışkın olmadığım bir işin altından kalkamayacağım korkusuna kapıldım	0	1	2	3
31 D	Hiçbir şey bende heyecan uyandırmıyordu	0	1	2	3
32 S	Bir şey yaparken ikide bir rahatsız edilmeyi hoş göremediğimi fark ettim.	0	1	2	3
33 S	Sinirlerimin gergin olduğunu hissettim	0	1	2	3
34 D	Oldukça değersiz olduğumu hissettim	0	1	2	3

35 S	Beni yaptığım işten alıkoyan şeylere dayanamıyordum	0	1	2	3
36 A	Dehşete düştüğümü hissettim	0	1	2	3
37 D	Gelecekte ümit veren bir şey göremedim	0	1	2	3
38 D	Hayatın anlamsız olduğu hissine kapıldım	0	1	2	3
39 S	Kışkırtılmakta olduğumu hissettim	0	1	2	3
40 A	Panikleyip kendimi aptal durumuna düşüreceğim durumlar nedeniyle endişelendim.	0	1	2	3
41 A	Vücudumda (<i>örneğin ellerimde</i>) titremeler oldu.	0	1	2	3
42 D	Bir iş yapmak için gerekli olan ilk adımı atmada zorlandım	0	1	2	3

ÖZGEÇMİŞ

Ayça Aleyna SÖYLEMEZ

KİŞİSEL BİLGİLER

ADI VE SOYADI: Ayça Aleyna Söylemez

EĞİTİM

Lisans: 2014 – 2020: Boğaziçi Üniversitesi / Psikoloji Bölümü

ÖZGEÇMİŞ

Lisans eğitimi süresinde toplumsal cinsiyet araştırmalarında yer aldı. Çocukların cinsiyet ayrımına göre nasıl yetiştirildiklerini inceleyen bir araştırmada görev aldı. Üç nesil aile üyeleriyle görüşmeler yaparak nesiller arasında cinsiyet rollerine tutumun değişimini inceledi. Yüksek lisans eğitimi süresinde dört ay süreyle kadın sığınma evi psikolojik destek ekipleri süpervizyonu aldı. Bununla beraber 14 senedir içinde bulunduğu uluslararası First Lego League turnuvaları kapsamında dört yıldır Bilim Kahramanları Derneği gönüllüsü. Dernek bünyesinde, kız çocuklarının bilime katılması amacıyla farklı çalışma ve etkinliklerde görev almaktadır.